

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
Sumqayıtda ŞOK:
nənə 2 yaşlı
nəvəsinə
işgəncə verdi
yazısı səh.15-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 12-14 avqust 2023-cü il Şənbə № 140 (8276) Qiyməti 60

Gündəm

Moskvanın Tiflis üzərindən
Bakıya şantajı - Qarabağda
antiterror əməliyyatı başlasa...

Ruslar Araikin
10 minlik
bandasını
qoruyacaq?..

yazısı səh.9-da

Ermənistana turist kimi
gedən azərbaycanlılar -
"Verbovka" təhlükəsi

yazısı səh.7-də

Köçkünlərin vaxtilə tutduğu yad
mənzillərə görə təzminat tələbi -
Dövlətin qərarı nə olacaq?

yazısı səh.5-də

Ermənistana casusluq edən şəxsə
ağır cəza - 17 il həbsdə qalacaq

yazısı səh.7-də

İran Rusiyada dron zavodları
tikəcək - Azərbaycana "proksi"
təhlükə

yazısı səh.11-də

Qızmar yayda risk qrupunda
olanlar bu yazını oxusun

yazısı səh.15-də

Moskvaya ŞOK: "Ukraynanın əks-hücum
əməliyyatı hələ indi başlayır..."

yazısı səh.14-də

Azərbaycanda dağıdıcı zəlzələ
olacaq? - Seysmoloqdan açıqlama

yazısı səh.5-də

"Omikron"un bu ştammi sürətlə yayılır
- korona "qripləşib" qurtarmadı?

yazısı səh.11-də

Məktəb yaxınlaşdıqca
məktəbli formaları ilə bağlı
narazılıq artır

yazısı səh.4-də

SÜLH MÜQAVİLƏSİNİN "SKELETİ" HAZIRDIR - BÜTÜN "KOZURLAR" BAKI VƏ ANKARANIN ƏLİNDƏ

Qafqazın taleyini həll edəcək tarixi görüş
yaxınlaşır; mövqelərini bir-bir itirən Rusiya bölgədə
yeni müharibəni qızısdırmaq istəyir - Səbəb

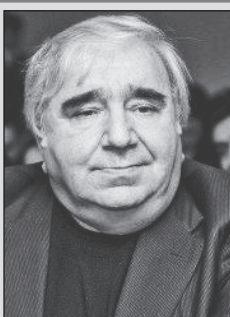

yazısı səh.8-də

Azərbaycana qarşı ABS və Fransadan müştərək demarş - məkrli mesajın şifrələri

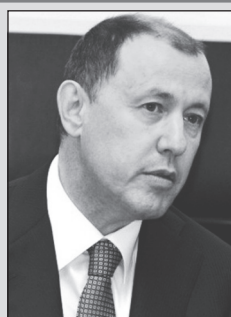
Biri sərhədimizə "komissiya", digəri TIR göndərir; erməni lobbisi əlindəki
vasitələrin hamısını işə salıb; politoloq: "Qarabağda yaşayan erməni
sakinlər separatçıların girovluğunda qaldıqca..."

yazısı səh.3-də

Ramiz
Rövşənə plagiat
ittihamı - ünlü
qələm əhli
deyir ki...

yazısı səh.12-də

Cahangir Hacıyev
2 dostu da yenidən
məhkəmə
qarşısında - 7 milyon
manatı kim yeyib?

yazısı səh.7-də

"Göyçə Zəngəzür
Respublikası"
ideyası arxasındakı
gərcək - Rizvan
Talibov təzədən
niyə tutuldu?

yazısı səh.4-də

“Humanitar böhran” bəhanəsi ilə Azərbaycana 17 gündür təzyiq kampaniyası davam edir. Həm də anti-Türk isteriyası daşıyan bu iyrenc kampaniyanın önündə yenə xaricdəki, özəlliklə ABŞ və Fransadakı erməni lobbisi, bu lobbinin çirkli pullarına satılmış vicdansız amerikalı kongresmenlər və ABŞ Dövlət Departamentinə yaxın bəzi nüfuzlu qəzetlər və əlbəttə ki, Fransa hökuməti gedir. Bu da daha iki fakt.

Sırağagün sərhəddəki “Spayka” TIR-larına Fransadan olan “humanitar” yük məşini da qoşulub. Guya həmin maşında Fransanın bir sıra bölgələrindən toplanan 20 ton ərzaq məhsulu var (Kim zəmanət verə bilər ki, içində silah-sursat yoxdur?).

Qeyd edək ki, İrəvandan Xankəndiyə ilk olaraq 19 TIR göndərilmiş, sonra isə daha 2 TIR sərhədə gəlmişdi. Beləcə, onların sayı azalmağa əvəzinə, artaraq indi 22 olub.

Eyni gündə məlum olub ki, ABŞ Senatının Xarici Əlaqələr Komitəsinin rəhbəri, arvadı erməni olan Robert Menendezin tapşırığı ilə amerikalı nümayəndələrdən ibarət bir qrup Ermənistanı səfər edib. Senatın Xarici Əlaqələr Komitəsinin ofisinin nümayəndələri - Sara Arkin və Demian Mörfi artıq yük maşınlarının dayandığı sərhəd Kordizordada olublar.

Vilayət administrasiyasının mətbuat xidmətinin məlumatına görə, nümayəndə heyətini Sünik (Qərbi Zəngəzur) qubernatoru Robert Qukasyan müşayiət edib. “Senat Komissiyası aparatının nümayəndələri Laçın dəhlizi ətrafındakı vəziyyətlə yerində tanış olublar”, - məlumatda qeyd edilir.

Avqustun 7-də onlar Robert Qukasyan və Gorus şəhərinin meri Aruş Aruşanyanla görüşüblər. Onlara sərhəddəki vəziyyət, guya Laçın dəhlizinin bağlanması və “Dağlıq Qarabağdakı humanitar durum” barədə məlumat verilib.

Bir daha vurğulayaq ki, amerikalı nümayəndələr ABŞ Senatının Xarici Əlaqələr Komitəsinin sədri Robert Menendezin tapşırığı ilə Ermənistanı gedib. Aydındır ki, bu cür daha bir saxta “yoxlama missiyası” təşkil etməkdə məqsəd əldə “əsasları” çoxaltmaq və məsələni erməni lobbisinə satılan Menendes kimilərin əli ilə Senatın gündəliyinə daşımaqla hansısa anti-Azərbaycan sənədinin qəbuluna nail olmaqdır.

İkinci yandan, on gün qabaq ABŞ-ın İrəvandanı səfəri sərhədə olub. Digər 16 səfirlə birgə. Məgər səfirin Vaşinqtona ötürdüyü informasiya yetərli deyil ki, indi də okeanın o tayından bir qrup basas-basa Laçın postunun yaxınlığına gəlib?

Məlum məsələdir ki, bu erməni lobbisi və onun çörəyini yeyən kongresmen-senatorlar “humanitar böhran”

Azərbaycana qarşı ABŞ və Fransadan müştərək demarş - məkrli mesajın şifrələri

Biri sərhədimizə “komissiya”, digəri TIR göndərir; erməni lobbisi əlindəki vasitələrin hamısını işə salıb; **politoloq**: “Qarabağda yaşayan erməni sakinlər separatçıların girovluğunda qaldıqca...”

dırmaq və erməni lobbisinin vasitəsilə siyasi toxunulmazlıq immunitetini möhkəmləndirmək istəyir”.

E.Mirzəbəylinin fikrincə, hadisələrin gedişatı sübuta yetirir ki, Ermənistan və erməni lobbisi, həmçinin onlarla iş biliyində olan Qərb dairələri “humanitar yük” şousunu davam etdirməkdə və bundan istifadə edərək, Azərbaycanın Qarabağ iqtisadi rayonunun bir hissəsində yaşayan erməni azlığı ilə bağlı məsələni beynəlxalq gündəliyə çıxarmaq istəyirlər: “Bu xüsusda Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyanın 2021-ci ilin əvvəllərindən başlayaraq, Azərbaycan ərazilərində yaşayan erməni azlığı ilə bağlı “beynəlxalq təminat mexanizmləri”ndən söz açmasını da təsadüfi hesab etmirəm. Beynəlxalq Cinayət Məhkəməsinin adı çirkli pulların yuyulmasında və digər hüquqa zidd əməllərdə hallanan sabiq prokuroru Luis Moreno Okamponun məlum “hesabat”ı, şübhəsiz ki, Azərbaycana qarşı həyata keçirilən təxribat kompaniyasının tərkib hissəsidir. “Humanitar yük” şousuna yeni nəfəs verməyə göstərilən cəhdin məqsədi məsələni ABŞ Konqresinin və digər təsisatların müzakirəsinə çıxarmaqla bağlı da ola bilər. Qənaətimə görə, Azərbaycan ərazilərində yaşayan erməniləri girov vəziyyətində saxlayan erməni separatçıları ilə bağlı tərəfimizdən müvafiq hüquqi addımların atılması məqsəduyğun olardı. Məsələn, separatçıların, konkret adlar ifadə olunmaqla Qarabağ iqtisadi rayonunun erməni əhalisinin yaşadığı ərazidə məqsədyönlü şəkildə humanitar fəlakət yaratmaq niyyətinə olduğunu əsas götürərək, cinayət işinə başlamaq, erməni əsilli şəxslərin separatçıların, qanunsuz hərbi birləşmələrin girovluğundan azad edilməsi üçün əsaslı hüquqi zəmin hazırlamaq və hərəkətə keçmək mümkündür.

Əslində real vəziyyət də bundan ibarətdir. Nə qədər ki, Azərbaycanın Qarabağ iqtisadi rayonunda yaşayan ermənilər separatçıların girovluğundadır, vəziyyətin ciddi şəkildə dəyişəcəyini ehtimal etmək mümkün deyil”.

□ **Nigar HƏSƏNLİ,**
“Yeni Məşavət”

şousuna yeni “nəfəs” verməklə onu dünya gündəmində saxlamağa çalışırlar.

Cənubi Qafqaz Tədqiqatlar Mərkəzinin sədr müavini Fuad Çıraqov hesab edir ki, Menendez proseslərdə “açar” fiqurlardan biridir. “Yeni Məşavət”ə şərhində politoloq erməni lobbisinin psixoloji təzyiq cəhdinə diqqət çəkdi: “ABŞ Konqresi və demokratlar tarixən ermənilərin beynəlxalq miqyasda özlərinin “məzlumlaşma” silahından istifadə etdikləri ən mühüm platformalardan və hədəflərindən biridir. Təsadüfi deyil ki, bütün müqavimətlərə baxmayaraq uzun illər qondarma “erməni soyqırımının” məhz bu platformada tanındılması üçün böyük vaxt və enerji sərf edərək, onun tanındılmasına nail oldular. Ermənilər özlərinin “məzlum” və “əzilən” obrazlarını istismar etməklə Azərbaycana qarşı törətdikləri cinayətlərə bəraət qazandırmışdır.”

Hazırda erməni lobbisi Azərbaycana qarşı psixoloji təzyiq vasitəsi kimi əlində olan bütün vasitələri səfərbər edib. Senator R. Menendez özünün ən qatı ermənipərəst mövqeyi ilə məşhurdur, onun yoldaşı Nadine Arslanyan da hamı tanıyır. Bu senator ermənidən çox ermənipərəstlik edən biridir. Məhz bu adama görə Bayden administrasiyası Türkiyəyə F-16-ların modernləşdirilməsi ilə bağlı vədi yerinə yetirə bilmir. Məhz bu adama görə administrasiya Azərbaycana yeni səfir təyin etsə də, onu Senatda təsdiq üçün din-

ləmələrə çıxara bilmir. Ona görə də Dövlət Departamenti-nin nə deməsinə, məlumatı Vaşinqtona göndərməsinə baxmayaraq ABŞ qanunvericiləri də bura gəlib. Burada həm də erməni lobbisinin təsiri ilə Azərbaycana psixoloji təzyiq cəhdi var. Erməni lobbisi şübhəsiz ki, bu məsələni Konqresə çıxarıb hansısa sənədin və ya bəyanatın qəbul edilməsinə çalışmaqdadır. Digər tərəfdən bu qanunvericilər gələcək seçkilərdə erməni lobbisi qarşısında hesabatlarında Azərbaycana qarşı təzyiqlərdə iştirak etdiklərini deyəcəklər”.

Siyasi şərhçi Elçin Mirzəbəyli “Yeni Məşavət”ə bildirdi ki, ABŞ-ın federal prokurorları senator Menendezin həyat yoldaşı Nadine Arslanyanın müəyyən şəxslərdən rüşvət kimi hədiyyə və xidmətlər qəbul etməsini araşdırır. O qeyd etdi ki, Senatın Xarici Əlaqələr Komitəsinin ofisinin nümayəndələrinin Komitəsinin ermənipərəst rəhbəri Robert Menendezin tapşırığı ilə “humanitar yük” şousuna qatılmaqları Azərbaycana qarşı həyata keçirilən vahid təxribat xarakterli ssenarinin tərkib hissəsidir: “Menendezin bu şounun təşkilatçılarından biri olduğuna isə zərər qədər də şübhə yoxdur. Robert Menendez erməni əsilli Nadine Arslanyanla ailə həyatı qurmadan xeyli öncə erməni diasporu ilə sıx əlaqədə olub və müxtəlif dövrlərdə onlardan bahalı hədiyyələr alıb. ABŞ-ın federal prokurorlarının Menendezə qarşı irəli sürdüyü it-

tihamlardan birində Menendezin hələ 2005-ci ildə erməni lobbisi təşkilatlarından 250 min ABŞ dolları və müxtəlif hədiyyələr aldığı bildirilir. 2015-ci ildə Menendezə qarşı 14 maddə, o cümlədən “dövlət vəzifəsində olan zaman vəzifə durumunun şəxsi maraqları ilə bir araya sığmaması” faktının gizlədilməsi maddəsi üzrə ittiham irəli sürülüb. Federal Təhqiqatlar Xidmətinin bununla bağlı hesabatında qeyd olunur ki, Menendez oftalmoloq Salomon Melgenin qanunla problemlərdən qaçması, habelə onun Dominikan Respublikasında sahibkarlıq fəaliyyətinin və maraqlarının irəliləməsinə kömək etmək üçün öz vəzifəsindən sui-istifadə edib. Təhqiqat 2013-cü ildə - anonim şəxs senatorun Melgen ilə Dominikan Respublikasına birgə səfərlərindən birində onun qeyri-adekvat hərəkətlərindən şikayət edəndə başlayıb. Davam edən təhqiqat zamanı Menendez ilə Melgen arasında sıx münasibətlərin olması faktı üzə çıxıb.

Bu münasibətlər sayəsində Robert Menendez doktor Melgendən müəyyən qədər hədiyyə, seçki kampaniyası və Dominikan Respublikasına şəxsi səfərləri üçün pay şəklində yüz minlərlə dollar alıb. Təhqiqatın əvvəlində Robert Menendezin xərçəli Melgen tərəfindən ödənilmiş şəxsi səfərləri ilə bağlı faktlar üzə çıxarılanda, senator iki şəxsi səfərə görə doktora 58.500 dollar ödəyib. O bildirdi ki, bu səfərlər maliyyə mə-

rağının olmaması haqqında dövlət deklarasiyasında sadə diqqətsizlik üzündən qeyd olunmayıb. Bundan başqa, 2012-ci ildə, Robert Menendez ABŞ Senatına yenidən seçilməzdən əvvəl, o, nələyi davranışda, o cümlədən Dominikan Respublikasında iki azyaşlı fahişə ilə münasibətdə olmaqla ittiham edilmişdi. 2022-ci ildən ABŞ-ın Manhattan Federal Prokurorluğu və Federal Təhqiqat Bürosu (FTB) Nyu-Cersi ştatından olan senator Robert Menendez və onun erməni əsilli arvadı Nadine Arslanyanın “IS EG Halal” et şirkətindən lüks avtomobil və Vaşinqtonda mənzil hədiyyə almaları barədə məsələni araşdırmağa başlayıb. Menendez Arslanyanla 2020-ci ilin oktyabrında evlənib. Onun 2021-ci ilin may ayında federal orqanların tələbinə uyğun olaraq təqdim etdiyi maliyyə hesabatına görə, onlar Nyu-Cersidəki nüfuzlu şəxslərdən toy hədiyyələri alıblar. 2022-ci ilin martında Menendez bu hesabatı düzəliş edərək arvadına məxsus, dəyəri 100 min dollardan 250 min dollara qədər olan qızıl küncələri də daxil edib. Lakin senatorun maliyyə hesabatlarında nə “Mercedes-Benz” markalı avtomobil, nə də mənzil barədə məlumatlar qeyd olunmayıb.

Təpədən-dırmağa çırkab və ermənilərin ovcunun içində olan Robert Menendez, “humanitar yük” şousuna qatılmaqla çox güman ki, həm də diqqəti çoxsaylı cinayət xarakterli əməllərindən yayın-

“Göyçə Zəngəzur Respublikası”nın prezidenti və Qərbi Azərbaycana Qayıdış İctimai Birliyinin rəhbəri kimi təqdim edilən Rizvan Talibov və “respublika”nın yeni prezidenti olduğu bildirilən, müvəqqəti olaraq Türkiyədən Azərbaycana gəlmiş Tünzələ Çələbiyevanın Azərbaycan DTX-da aparılan araşdırmalarla bağlı axtarışlar aparılaraq, sorğulanmaları ilə əlaqədar istintaq orqanına aparılıqları bildirilir. Qeyd edək ki, bu barədə hələ ki, rəsmi məlumat yoxdur.

Xatırladaq ki, 2022-ci ildə Qərbi Azərbaycana Qayıdış İctimai Birliyinin rəhbəri Rizvan Talibov “Göyçə Zəngəzur Respublikası”nın yaradıldığını elan etmiş, onun “respublika”nın dövlət başçısı olduğu, həmçinin “respublika”nın öz parlamenti, nazirlər kabinetinin olduğu iddia edilmişdi (Qeyd olunan təşkilatların Qərbi Azərbaycan İcması ilə heç bir bağlılığı mövcud deyil).

Sentyabrın 19-da Türkiyənin Ankara şəhərində “respublika”nın nümayəndəliyinin açıldığı bəyan edilmişdi. 2023-cü ilin yanvar ayında “Göyçə Zəngəzur Respublikası” və Qərbi Azərbaycana Qayıdış İctimai Birliyi tərəfindən Rizvan Talibovun Göyçə Zəngəzur Respublikasına rəhbər vəzifələrə təyinatları barədə məlumatlar və siyahı yayımlanmışdı. Qərbi Azərbaycan İcması bəyanat verərək, belə bir təşəbbüsün dəstəklənmədiyini bəyan etmişdi.

Məlum olduğu kimi, Rizvan Talibov tərəfindən mənsubiyyəti məlum olmayan dairelərlə birgə özbaşına olaraq “Göyçə Zəngəzur Respublikası” adlı qurumun elan edilməsi Qərbi Azərbaycan ziyalları tərəfindən böyük tənqib kimi qiymətləndirilmişdi. Daha sonra Rizvan Talibovun rəhbər vəzifələrə təyin etdiyini bildirdiyi xarici ölkə vətəndaşları

“Göyçə Zəngəzur Respublikası” ideyası arxasındakı gerçək - Rizvan Talibov təzədən niyə tutuldu?

İlham İsmayıl: “Bəzi vətəndaşların yersiz və saxta vətənpərvərliyi dövlətə ciddi zərər vura bilər”
Vüqar İsgəndərov: “Bu, Azərbaycanın böyük məqsədlərinə çatmasına qarşı təxribat əməlidir”

nın İraq kürd icmaları ilə və digər ölkələrdə mühüm rol oynayan, xarici ölkə vətəndaşları tərəfindən Rizvan Talibovun “respublika” prezidentliyi”ndən uzaqlaşdırılaraq Tünzələ Çələbiyevanın prezident elan edilməsi ictimaiyyətdə əlavə qarışıqlıq və suallar yaratmışdı.

1989-cu ildən fəaliyyət göstərən “Azərbaycan Qaçqınlar Cəmiyyəti” İctimai Birliyinin hüquqi varisi olan Qərbi Azərbaycan İcması həmin ildən etibarən Qərbi Azərbaycan qaçqınlarının problemləri ilə məşğul olan və

1987-1991-ci illərdə qaçqın düşən azərbaycanlılar barədə faktların və sənədlərin toplanması və saxlandığı yeganə leqal ictimai qurumdur.

Onu da yada salmaq ki, ötən ilin sentyabr ayında “Göyçə Zəngəzur Respublikası”nın prezidenti və “Qərbi Azərbaycana Qayıdış” İctimai Birliyinin rəhbəri kimi təqdim edilən Rizvan Talibov, həmçinin Rizvan Talibovun özünə “yardımcı” elan etdiyi Mehmet Ali Arslan adlı şəxs Türkiyədə və İraqda kürdlərlə bir sıra görüşlər keçirmişdi. Mehmet Ali Arslan

“Kürdistan İslam Ədalət Partiyası”nın rəhbəri Mamusta Ali Bapirle İraqda görüşmüşdü.

Əlavə edək ki, Rizvan Talibov əvvəllər Əli İnsanovun “Hüquqlarını Müdafiə Komitəsinin sədri” olub. 2007-ci ildə ona qarşı Cinayət Məcəlləsinin 221.2.2-ci (xuliqanlıq) maddəsi ilə cinayət işi başlanıb və o həbs edilib. Bəzi məlumatlara görə, Rizvan Talibovun Türkiyədəki iranpərəst qüvvələrlə əlaqələri var.

Təhlükəsizlik məsələləri üzrə ekspert İlham İsmayıl “Yeni Müsavat”ə açıqlamasın

da bildirdi ki, bəzi vətəndaşlar şəxsi yersiz ambisiyaları, saxta vətənpərvərliyi bəzi hallarda dövlətə ciddi zərər vura bilər. Ekspert vurğuladı ki, bəzi xalq hüquqda tarixi torpaqlar anlayışı yoxdur: “Birləşmiş Millətlər Təşkilatına (BMT) hansı ərazilərlə daxil olunubsa, o ərazilər haqqında danışmaq olar. Qərbi Azərbaycan İcmasının yaradılması diplomatik gedişdir. Məqsəd azərbaycanlıların indiki Ermənistan ərazisinə qayıtması ilə bir növ Qarabağla paralel yaratmaq, ermənilərin status ümidini məhv etməkdir. “Göyçə Zəngəzur Respublikası”nın

həqiqətən saxlanıbsa, hüquq-mühafizə orqanları düzgün addım atıblar”.

Millət vəkili Vüqar İsgəndərov isə mövzunu belə şərh etdi: “Ümumiyyətlə, “Göyçə Zəngəzur Respublikası” fikri zərərli və təxribatçıdır. Bu dövlət tərəfindən dəstəklənmir. Qərbi Azərbaycan İcması yaradıldığı üçün bunu plagiat da adlandırmaq olar. Təşkilat uğurla fəaliyyət göstərir. Azərbaycanda qonarda təşkilatlar, özünə vəzifə verənlər, “siyasilər” mövcuddur. Biz 30 il ərzində bu kimi məsələlərdən əziyyət çəkmişik. 90-cı illərin əvvəllərində ölkə az qala hissələrə parça-

Məktəb yaxınlaşdıqca məktəbli formaları ilə bağlı narazılıq artır

Ekspertlərə görə, nazirlik aztəminatlı ailələri məktəbli formaları ilə təmin edə bilər və bu, elə böyük maliyyə deyil

Dərs ilinin açılmasına az müddət qalıb. Valideynlər isə məktəbli geyimlərinin bəzi olmasından şikayətlənirlər. Əgər bir evdən iki, yaxud üç uşaq məktəbə gedəcəksə, valideyn xeyli pul xərcləməli olacaq.

Qeyd edək ki, növbəti tədris ilindən - sentyabrın 15-dən orta məktəblərdə yeni məktəbli formalarının təbiiqi gerçəkləşəcək. “Dövlət ümumi təhsil müəssisəsi təhsilalanlarının geyim formalarının təsvirlərinin təsdiq edilməsi haqqında” qərara əsasən, orta məktəblər üçün yeni geyim formaları təsdiq edilib. Artıq məktəbli geyimlərinin qiyməti də müəyyənləşib və satışa çıxarılıb. Nazirlər Kabinetinin qərarında qeyd olunur ki, məktəblər üçün forma 4 rəngdə nəzərdə tutulub. 2022-2023 tədris ilində məktəb hansı rəngi seçibse, üç il müddətində həmin rəngdən istifadə etməlidir. Yeni məktəbli formalarında bütün ölçülərdə uzunqol və qısaqol köynəklərin qiyməti 15, şalvar və etək isə 25 manatdır. Bununla belə valideynlər narazılıq edir ki, 15 manata təklif

edilən köynəklərin keyfiyyəti olduqca aşağıdır. Ona görə də daha bahalı köynək almağa məcbur olurlar. Yeri gəlmişkən, paytaxt ərazisində məktəbli formalarının 18 satış məntəqəsi mövcuddur.

“Qarşıma məktəbli geyimlərinin qiyməti ilə bağlı bir status çıxdı. Bir neçə övladı olan valideyn bu formanı necə alsın? Dövlət məktəbləri pulsuzdursa, forma da pulsuz olsun heç olmasa”.

Bu sözləri isə müğənni Nura Suri sosial media hesabında yazıb. Sənətçi məktəb geyimlərinin bahalıqından gileylənib: “Məktəb ləvazimatları da bəzi geyimlər də. Ümumiyyətlə, 300-500 AZN maaş alan ailələr necə dolarsın? Marketlərdə qiymətlər hər gün qalxır. Ərzaq bəzi geyim bə-

ha, maaş az. Kommunaladan heç danışmıram. Pensiya ilə dolananlar nə yeyir, kommunalı necə ödəyir? Bir əlacı var bu problemin? Millət vəkili rənə ünvanlayıram bu sualı. Dostluğumda olanlar cavablandırsın heç olmasa...”

Ağ Partiya Xanımlar Təşkilatının sədri Malvina Amirova da bizimlə söhbətdə dedi ki, məktəbli formaları ilə bağlı

şikayətlər çoxdur: “Şagirdlərin məktəbə vahid formada gəlməsi çox yaxşıdır. Forma geyinən şagirdlər daha intizamlı olurlar. Amma hər ildən bir yeni model forma tələb olunması düzgün deyil. Ümid edirəm ki, bu məsələyə ciddi yanaşarlar. Vacib məsələ şagirdlərin təhsilidir, geyimi yox. Hər il məktəbli forması dəyişilir, buna son qoyulmalıdır, bir az da ka-

sıb ailələri düşünsünlər. Diqqətinizi geyimə yox, təhsilə yönəltməyə daha gözəl olar”.

Millət vəkili Ceyhun Məmmədov mövzu ilə bağlı “Yeni Müsavat”a dedi ki, məktəbli formalarının hər il və ya bir neçə ildən bir dəyişdirilməsi valideynlər arasında ciddi narazılıq yaradır: “Elə ailələr var ki, bir neçə övladı orta məktəbdə, bir neçə övladı da ali məktəbdə təhsil alır və məktəbli formalarının tez-tez dəyişdirilməsi valideynlərin ümumi xərclərini artırır. Elə şagirdlər var ki, onlar aldığı geyimləri səliqəli saxlayaraq bir neçə il geyinə bilərlər. Odur ki, düşünürəm ki, valideynlərimizin bu narazılığı aidiyyəti qurumlar tərəfindən nəzərə alınmalıdır. Keyfiyyət və forma baxımından elə geyimlər seçilməlidir ki, onların tez-tez dəyişməsinə ehtiyac olmasın”.

Təhsil eksperti Kamran Əsədov da mövzu ilə bağlı “Yeni Müsavat”a fikirlərini açıqladı: “2011-ci ildən etibarən ölkədə vahid məktəbli formasından istifadə olunur. Bu, məktəblərdə sosial bərabərliyin təmin olunması, şagirdlərin birinin digərindən maddi vəziyyətinə görə fərqlənməsinin qarşısını alır və kifayət qədər yaxşı haldır. Amma təəsüf olsun ki, son iki il ərzində

məktəbli formalarının yeni dizaynda təqdim edilməsi valideynlərin əlavə xərcə düşməsinə gətirib çıxarır. Azərbaycanda təhsil ödənişsizdir, məktəbli formaları da pulsuz olaraq verilir. Bu heç də böyük vəsait deyil. Böyük qrant layihələrinə ayrılan vəsaitləri buna xərcləmək daha məqsədəuyğun olardı”.

Ekspertin sözlərinə görə, məktəbli formaları hamı üçün əlçatan olmalıdır: “Bu vacib bir məqamdır. Ona görə ki burada şagirdlərin dərs prosesində özünü rahat hiss etməsi üçün vacibdir. Hesab edirəm ki, Elm və Təhsil Nazirliyi aztəminatlı ailələrə məktəbli formaları ilə təminatını həyata keçirməlidir. Azərbaycan kifayət qədər güclü, imkanlı dövlətdir. Təhsilə kifayət qədər böyük məbləğdə vəsait ayrılır. Ailələr var ki, 3 və daha artıq uşaq məktəbə gedir. Yeni formalarda həm payız, həm qış geyimləri var. Valideynlər müxtəlif fəsilərdə fərqli geyimlər almalıdırlar. Bu da ailə büdcəsinə böyük yükür. Hesab edirəm ki, burada dövlət öz mövqeyini ortaya qoymalıdır. Xüsusilə də aztəminatlı ailələrə olan şagirdlərin məktəbli formaları dövlət büdcəsinin vəsaiti hesabına olsa yaxşı olar”.

□ **Afaq MİRAYIOV,**
“Yeni Müsavat”

“Dövlət vaxtilə evlərin-
də məcburi köçkünlərin
yerləşməsi səbəbindən
uzun illər öz mənzillər-
rində qanuni yaşamaq
hüququndan məhrum
edilmiş mülkiyyətçilərə
dəymiş mənəvi və maddi
ziyana görə kompensasi-
ya ödənilməsinə nəzərdə
tutan xüsusi layihəyə tə-
şəbbüs göstərməlidir”.

“Yeni Müsavat”ın məlu-
matına görə, bu fikri Min-
val.az-a müsahibəsində
hüquqşünas Fuad Ağayev
90-cı illərdə Qarabağdan
olan məcburi köçkünlərin
və Ermənistandan olan
qaçqınların zəbt etdikləri
mənzillər ətrafında yaran-
mış vəziyyəti şərh edərkən
deyib.

Xatırladaq ki, preziden-
tin 2004-cü il 1 iyul tarixli
Sərəncamı ilə dövlət orqan-
larına 1998-ci ilədək ictimai
binalara, mənzillərə və tor-
paq sahələrinə müvəqqəti
məskunlaşmış qaçqın və
məcburi köçkünlərə öz
doğma yurdlarına qayıdana
qədər toxunmamaq tapşırı-
lıb. Buna görə də mənzil sa-
hiblərindən qaçqınların
mənzillə təmin olunması
məsələsi həll olunana qə-
dər gözləmələri xahiş olu-
nub.

Azərbaycan artıq öz tor-
paqlarını geri qaytarıb və
mərhələli şəkildə “Böyük
Qayıdış” proqramını həyata
keçirməyə başlayıb. Bu
fonda ev sahiblərinin bir ço-
xu onların xeyrinə qərarlar
ın icrasına başlamağın
vaxtı çatdığını düşünürlər.
Keçmiş köçkünlərin hələ də
yaşadığı həmin özəl mənzil-
lər isə əsasən Bakı şəhə-
rindədir. Öz evlərində uzun
illər məskunlaşa bilməmiş
şəxslər həm də bu məntiq-
dən çıxış edirlər ki, ötən illər
ərzində öz mənzillərini tut-
taq ki, kirayə verib müəy-
yən vəsait də əldə edə bi-
lərdilər.

Bu da var ki, Azərbay-
can torpaqlarımızın işğalına
görə Ermənistanı Beynəlxalq
Məhkəməyə verib böy-
yük təzminat tələb edəcək.
Dövlət gələcəkdə ödənilə-
cək həmin təzminat hesabına
da zərər çəkmiş mənzil
sahiblərinə kompensasiya
ödəyə bilərmə?

Ümumiyyətlə, həmin
mənzil sahiblərinin təzmi-
nat məsələsinə baxılması
mümkünmü? Məsələ necə
yoluna qoyulacaq ki, nə “şiş-
yansın, nə də kabab”. O sı-
rada qanunvericilikdə dəyi-
şiklik ola bilərmə? Daha bir
sual: illərlə o mənzillərdə
yaşayan keçmiş köçkünlər
bu və ya digər səbəbdən
Qarabağa qayıtmaq istə-
məsələr, necə olacaq?

Milli Məclisin deputatı,
hüquqşünas Fazil Mustafa

Köçkünlərin vaxtilə tutduğu yad mənzillərə görə təzminat tələbi - Dövlətin qərarı nə olacaq?

Fazil Mustafa: “Qayıdış prosesi əgər başlayıbsa, daha ədalətli yol olar ki, bu kateqoriyadan olan insanlara köməklik göstərilsin”

Əsəbəli Mustafayev: “Ailə tanıyıram ki, işləməyən zavodun sexində yaşayır, öz evinə köçə bilmir”

“Yeni Müsavat”a bildirdi ki, mənzillərini məcburi köç-
künlərin tutduğu bütün mül-
kiyyət sahiblərinin hüququ-
nu qoruyacaq addımlar atıl-
malıdır: “Təəssüf ki, indiyə
qədər imkanlar olduğu hal-
da problem qabarmasın de-
yə bu addım atılmadı. İndi
Böyük Qayıdış həyata keçir-
rilir. Bu kateqoriyadan olan
insanlar ora köçürülür. Kö-
çürüldüyü halda vətəndaş-
lara təzminat ödənilməsi tə-
min olunmalıdır. Əks halda
ədalətli bir yanaşma olma-
yacaq. Amma köçürülən-
dən sonra çox sayda iş
adamı var ki, bu obyektini
istifadə edə bilmirdi, mül-
kiyyətini sata bilmirdi. Məhz
məcburi köçkün problemi-
nə görə çox ciddi problemlər
yaşamağa başlamışdılar və
mülkiyyət hüququndan isti-
fadə edə bilmirdilər. Heç ol-
masa, bunun asan yolla,
imtiyazlarla bundan istifadə
etməyə şərait yaradılmalıdır.
Bu özəlləşmədə və digər
məsələlərdə nəzərdə tutul-
malıdır. Dövlət kompensasiya
vermir, heç olmasa təminat
yaratmalıdır ki, onlar daha
aşağı qiymətli öz torpaq sa-
hələlərini özəlləşdirə bilsinlər.
Çünki indiyə qədər məcburi
köçkünlərə görə bunu edə bi-
lmirdilər”.

Deputat əlavə edib ki,
qayıdış prosesi əgər baş-
layıbsa, daha ədalətli yol
olar ki, bu kateqoriyadan
olan insanlara köməklik

göstərilsin: “Yüzlərlə in-
san dünyasını dəyişdi, evinə
köçə bilmədi. Məhkəməyə
də müraciət etmələrinə
baxmayaraq, məhkəmə qərar
çıxarsa da, mənzilləri boşalda
bilmədilər. Bunlar hamısı bir
ədalətsizlik amili kimi qal-
maqdadır və bu amil də
dövlətin boynundadır. Çünki
nə qədər çətin olsa da, vətəndaşın
müraciət edə biləcəyi instansiya
dövlətdir. Dövlət bu barədə
yüngülləşdirici və bu
kateqoriyadan olan mül-
kiyyət sahiblərinin hüququ-
nu qoruyan, onun imkanlarını
genişləndirən addımlar
atmalıdır. Bu olarsa, o insanlar
da ən azı ölkədə daha çox əda-
lətə güvənmiş olacaq”.

Vəkil Əsəbəli Mustafayev
mövzu ilə bağlı “Yeni Müsavat”
a dedi ki, bu sahədə mülkiyyət
sahiblərinə qarşı çox böyük bir
ədalətsizlik var: “Məcburi köç-
künlərin, qaçqınların yerləşdirilməsi,
onların sosial təminat məsələlərini
qanunla hökumət təmin etməlidir.
”Qaçqınların və Məcburi Köçkünlərin
Sosial Təminatı Haqqında” Qanun
var, orada birbaşa yazılıb ki, bu
işlə hökumət məşğul olmalıdır.
Lakin o vaxt 90-cı illərin əvvəllərində
böyük bir dalğa gəldi və bir çox
yeni tikilən binalarda qalıb, kirayədə
köçkünlər tərəfindən zəbt

edildi. O vaxt hökumət bu-
nun həll olunmasına mara-
q göstərmədi. Elə bil ki, bir
yükdən azad oldu. Cəmaət
özünə yer tapdı və hökumət
mülkiyyət hüququnun bərpası
üçün cəhd göstərmədi. Düzdür,
məcburi köçkünlərin bir hissəsi
çadır şəhərciklərində, yataqxanalarda,
digər inzibati binalarda yerləşdilər.
Ancaq bəziləri yeni tikilmiş,
ancaq sahibi ora köçməmiş
mənzilləri zəbt etdilər. Özü də
onların sayı çoxdur.

Biz bu məsələ ilə məşğul
olmuşuq. Həmin mülkiyyət
sahiblərinin hüquqlarını Avropa
Məhkəməsinə də müraciət etmişik.
Bu binaların sayı 2-3 mindən
çoxdur. Hökumətin buna
təşəbbüs göstərməməsinin
səbəbi nədir. Misal üçün,
adətən Avropa Məhkəməsinə
cavab olaraq yazılırdı ki, əgər
köçkünlər evlərdən çıxarılsaydı,
sosial partlayış əmələ gələ
bilər. Məcburi köçkünlərin
hüquqları pozular, yəni yerləşdirmə,
yataqxanalarda qalıb, kirayədə
köçkünlər tərəfindən zəbt

Mənə müraciət edənlər
var, Sumqayıtın Kimya zavod-
larında, metallurgiya zavodunda
işləyib mənzil növbəsini gözləyib,
yataqxanalarda qalıb, kirayədə
köçkünlər tərəfindən zəbt

alılıb. O vaxt ən azı 10-15
il işləməli idin ki, sən o evi
növbə ilə ala biləsən. Köç-
gən ərəfədə də o evlər zəbt
edilir. Axı bu insanların da
hüquqları var. Dövlət onları
da qorumaqdadır. Onda biz
təklif etdik ki, o mənzillər ki,
zəbt edilib, həmin mülkiyyət
sahiblərinə aylıq kompensasiya,
icarə haqqı ödənilsin. Bu
adamlar elə bil ki, mənzillərini
icarəyə veriblər. Bununla da
özləri icarədə qalırlar. Təklif
etdiyimiz ikinci o idi ki, məcburi
köçkünlərlə icra hakimiyyətləri
bütün yeni tikilmiş binalar-
da öz paylarını alırlar. Təqri-

vermişdik. Burada qanun
aliliyi təmin olunmalıdır.
Yüzlərlə belə məhkəmə qə-
rarı var ki, icra olunmur.
90-cı illərin axırından bu
yana icra olunmur.

Hüququnu müdafiə et-
diyim adam var ki, yaşlı ata,
arvad, oğul işləməyən za-
vodun sexində yaşayır. An-
caq özünün evi var, köçə
bilmir, çünki zəbt olunmuş-
du. Şəxsən məndə Avropa
Məhkəməsinin 70-80 belə
qərarı var ki, hələ də məhkə-
mə qərarı icra olunmur”.

Vəkil hesab edir ki, bu,
dövlətin imicinə böyük zərər-
dərdir: “Bəzi faktlar var, ev-

bən 20 faiz idi. O evlərdən
məcburi köçkünlərə sosial
kirayə müqaviləsi ilə, yəni
onlara mülkiyyət hüququ
vermədən ora köçürmək
olar.

Bu, qanuni yol idi. Sosial
kirayə müqaviləsində də
nəzərdə tutulub. Ya da ne-
cə ki, o vaxt məcburi köç-
künlərə çörək pulu verirdilər,
müxtəlif müavinətlər verirdilər,
bir az kirayə üçün
pul versinlər, gedib kirayə-
də qalsınlar. Bu təklifləri

lərini zəbt etmiş adamların
özlərinin başqa yerlərdə
evləri var, öz adlarına edə
bilmirlər, ancaq kiminsə
adına keçirirlər. Bunu da
ondan bilir ki, həmin mənzil-
lərin işıq pulu, kommunal
xərcləri məcburi köçkünlərin
adına ödənilir. Bu çox bi-
abırçı məsələdir. Hesab
edirəm ki, hökumət təcili
şəkildə dəyişikliyə getməli-
dir”.

□ Afaq MİRƏYİQ,
“Yeni Müsavat”

Azərbaycanda dağıdıcı zəlzələ olacaq? - Seysmoloqdan açıqlama

“Türkiyənin Malatya vilayətində baş verən yeraltı təkanların Azərbaycanı heç bir təsiri gözlənilmir. İnsanlar arasında narahatlıq yaratmağa əsas yoxdur”.

Musavat.com xəbər verir ki, bunu Oxu.az-a açıqlamasında Seysmoloji Xidmət Mərkəzinin baş direktoru Qurban Yetirmişli deyib.

Onun sözlərinə görə, zəlzələnin Azərbaycan üçün dağıdıcı fəsadları gözlənilmir: “Respublikada güclü, dağıdıcı zəlzələ olmayacaq. Haradasa bunun gözləntisi var, deyə bilərik. Xırda təkanlar olur, olacaq da. Arabir bu təkanlar əhali tərəfindən hiss olunur. Lakin heç bir halda bu, ağır fəsadlara və ya bədbəxt hadisələrə gətirib çıxara bilməz. Əhali arasında bu mövzuda hər hansı ajiotaj yaradacaq məlumatlar bölüşülməsin”.

“Türkiyə Rusiyadan Ermənistanın Azərbaycanla sülh müqaviləsi imzalamasını tələb edəcək” - Türkiyəli professor

“Çox qısa müddət ərzində Rusiyanın təzyiqləri ilə Ermənistanın Azərbaycanla sülh müqaviləsi imzalamağa hazır olacağını düşünürəm”.

“Yeni Müsavat”ın məlumatına görə, bu sözləri beynəlxalq əlaqələr üzrə türkiyəli mütəxəssis, professor Həsən Ünal Konkret.az-a müsahibəsində deyib.

- Həsən bəy, son dövrlərdə Türkiyə ilə Rusiya arasında ciddi bir gərginlik yaşandığını görürük. Bu gərginlik Qarabağa da yansıya bilirmi? Yeni Türkiyə və Rusiyanın Qarabağda qarşı-qarşıya gəlmə ehtimalı var?

- Mən son zamanlarda Türkiyə ilə Rusiya arasında gərginlik yaşandığını düşünürəm. Ona görə də tərəflərin Qarabağ məsələsində qarşı-qarşıya gəlmə ehtimalı zəifdir. Türkiyə və Rusiya arasında ciddi bir problem yoxdur. Düzdür, “Taxil sazişi”nin uzadılması ilə bağlı məsələlər yenidən müzakirə olunacaq. Amma bu, Ankara və Moskva arasında problem deyil, fürsətdir. Yanlış anlaşılmalara səbəb olan əsas məsələ odur ki, Rusiya çoxqütblüüyü formalaşdırmaq üçün mübarizə aparır. Türkiyə isə çoxqütblükdən faydalanmağa çalışır. Bunların ikisi arasındakı əsas fərq budur. Amma Rusiya tərəfinin Türkiyənin bu siyasətini çox gözəl başa düşdüyü qənaətimdəyəm.

- Necə düşünürsünüz, Ermənistanla Azərbaycan arasında sülh müqaviləsi imzalanmasa, rəsmi Ankara ilə İrəvan arasında normallaşma prosesinin təxirə salınması gündəmə gələ bilər?

- Bəli, Ermənistan Azərbaycanla sülh müqaviləsi imzalamasa Türkiyə Ermənistanla normallaşma prosesini təxirə salar. Çünki rəsmi Ankaranın İrəvanla münasibətləri normallaşdırması üçün şərti Azərbaycanla Ermənistan arasındakı münasibətlərin normallaşmasıdır. Düzdür, Azərbaycan torpaqlarının böyük bir hissəsini Ermənistan işğalından qurtarıb. Qalan torpaqların da Azərbaycana aid olduğu təsdiqlənib. Buna rəğmən, Bakı ilə İrəvan arasındakı münasibətlər tam normallaşmadan Türkiyənin Ermənistanla normallaşma addımları atacağını zənn etmirəm. Ümumiyyətlə, çox qısa müddət ərzində Rusiyanın təzyiqləri ilə Ermənistanın Azərbaycanla sülh müqaviləsi imzalamağa hazır olacağını düşünürəm.

- Rusiya Prezidenti Vladimir Putinin bu ay Türkiyəyə səfər etməsi gözlənilir. Sizcə, Putinin Ankara ziyarətində əsas gündəm mövzuları nələr olacaq?

- Məncə, Rusiya Prezidenti Vladimir Putinin Türkiyəyə səfəri zamanı bir çox məsələlər müzakirə olunacaq. Onlardan biri “Taxil sazişi” olacaq. Düşünürəm ki, Vladimir Putin ilə Rəcəb Tayyib Ərdoğan görüşündə Suriya və Qarabağ məsələsi də müzakirə olunacaq. Ankara Ermənistanın Azərbaycanla sülh müqaviləsinə yönləndirilməsini Moskvadan tələb edə bilər. Ümumiyyətlə, hazırda Türkiyə ilə Rusiya arasında çoxistiqamətli işbirliyi var. Tərəflər arasındakı iqtisadi və ticarət əlaqələri də çox əhatəli və böyükdür. Həmçinin, Ankara ilə Moskva arasında siyasi məsələlərdə bir dialoq mexanizmi var.

- Son zamanlarda Ukraynanın Krim hədəf aldığını görürük. Bəs bu ehtimal olunan “Krim əməliyyatı”na hərqləşmə qəsdə daşıya bilər? Ümumiyyətlə, Ukraynanın Krim işğaldan azad etmə ehtimalları nə qədərdir?

- Məncə, Ukraynanın Krim hədəf alması “Krim əməliyyatı”nın xəbərcisi ola bilməz. Üstəlik, Ukraynanın mövcud hərbi balansda Krimdə hərbi əməliyyat keçirməsi və ya Krim silah gücü ilə geri alma ehtimalı da sıfıra bərabərdir. Ukraynalıların Rusiya qüvvələrinə qarşı Baxmut bölgəsində etməyə çalışdığı əks-hücum planı da tamamilə nəticəsiz qaldı. Qərb mediasındakı təhlillərə baxanda görürük ki, Ukraynanın normal bir əks-hücumu belə olmayıb. Çünki Ukrayna hərbi cəhətdən pərişan olmuş və inanılmaz itkilər vermiş vəziyyətdədir. Hətta onların bu müharibəni daha çox davam etdirməsi də asan olmayacaq.

Əgər NATO ölkələri özləri müharibəyə daxil olmasa, Ukraynanın çox uzun müddət tab gətirə bilməsi mümkün deyil. Ora bəlkə, “dondurulmuş münəqışə” bölgəsinə çevrilə bilər. Bu da Rusiyanın istədiyini əldə etməsi mənasına gələcək. Bununla da, Ukrayna heç bir zaman NATO-ya üzv ola bilməyəcək. Yeni hazırda Ukraynanın hərbi gücü sayəsində Krim və digər torpaqlarını geri alması fantaziya kimi səslənir.

Simal qonşumuz Azərbaycan və Ermənistan arasında kövrək sülh prosesini pozmaq üçün əlindən gələni edir. Bundan ötrü hətta tərəflərə hədə elementləri olan mesajlar da göndərməyə başlayıb. Belə çıxır ki, iki qonşu ölkə anlaşmaq üçün mütləq Rusiyanın razılığını almalı, daha dəqiqi, yalnız onun tərtib elədiyi “sülh sənədi” ətrafında danışıqlar aparmalıdır, “təxribatçı və bölgəni qarışdırmaq istəyən” Qərbin “yol xəritəsi” əsasında yox.

Rusiya ilin sonunadək “sülh qatırı”nın gedəcəyindən təlaşa düşüb

Elxan Şahinoğlu: “Paşinyan sülh müqaviləsini imzalamaqdan buna görə qorxur”

“Bakı və İrəvanın tezliklə sülhə nail olmaq öhdəliyi ilə bağlı istekləri o demək deyil ki, tərəflər istənilən şərtlərlə razılaşmağa hazırdırlar. Hələ bir sıra mürəkkəb mövzular üzrə həll yolları tapmalıyıq”.

Bunu Rusiya Xarici İşlər Nazirliyinin İnformasiya və Mətbuat Departamentinin direktor müavini Aleksey Zaytsev brifinqdə deyib.

“Sonda yüksək keyfiyyətli, etibarlı razılaşmalar əldə etmək üçün proses mümkün qədər uzun sürməlidir. Prosesi sürətləndirmək, nəyəsə tez nail olmaq kimin üçünse faydalı ola bilər, amma məsələ bunun sonradan necə həyata keçiriləcəyidir”, - deyə Zaytsev faktiki rəsmi Moskvanın adından tərəflərə “nəyi necə etməyi” dikte edib - buna səlahiyyəti çatmaya-çatmaya.

Rusiya XİN nümayəndəsinin sözlərinə görə, Ermənistan-Azərbaycan sülh müqaviləsinin hazırlanması Rusiya prezidenti, Azərbaycan prezidenti və Ermənistanın baş naziri arasında üçtərəfli sazişlərin elementlərindən biridir. “Rusiya tərəfi bütün səviyyələrdə siyasi və diplomatik kanaldan istifadə edərək, bu sənədin hazırlanmasında Bakı və İrəvana fəal kömək edir. Hər il üçtərəfli sammitlər keçirilir, xarici işlər nazirləri mütəmadi görüşürlər və bu yaxınlarda belə bir görüş olub”, - XİN rəsmisi fikrini tamamlayıb.

Beləcə, Moskva əslində “rəngləri” məqsədli şəkildə, öz imperiya maraqları naminə tündləşdirməyə davam edir. Guya Qərb platformasında “tələm-tələsik” sülh anlaşması mümkün deyil və hətta təhlükəlidir. Və guya ki, Rusiyanın irəli sürdüyü “həll formulu” (“Qarabağın statusunun gələcəyə saxlanması”) ən məqbul və uzunömürlü variantdır. Halbuki ən təhlükəli də elə Kremlin “barıt qoxulu” variantıdır.

Rusiya nədən narahatdır: “sülh qatırı”nın bu ilin axırına-ədək gedə biləcəyindən və

görüb. Burada bir həqiqət ondan ibarətdir ki, bəli, Rusiya yalnız münəqışələr zəminində bölgələrdə varlığını qorumağa çalışır. Ona görə də müxtəlif yerlərdə, o cümlədən Qarabağda separatçılara dəstək verir. O səbəbə ki,

rıqdıra bilirmi” sualını ekspert bu cür cavablandırdı: “Mən o qədər optimist deyiləm ki, ilin sonuna qədər sülh müqaviləsi imzalana bilər. Bəli, Qərb vasitəçiliyində fəaldır, amma məsələ burasındadır ki, Ermənistan hakimiyyəti sülh sazişini imzalamağa qorxur. Paşinyan bir tərəfdən deyir ki, Qarabağ daxil Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü tanımağa hazırdır, amma bunu sənəddə əks etdirməkdən qaçır. Separatçılar

Qarabağdakı İvana “idi domoy!” deyiləcəyindənmi? Moskvanın bu prosesi geri döndərmək üçün real hansı nıcaqları qalıb?

Soyasi şərhçi Elxan Şahinoğlu mövzu ilə bağlı “Yeni Müsavat”a danışib: “Məlum məsələdir ki, Rusiya Azərbaycan və Ermənistan arasında sülh müqaviləsinin bağlanılmasını istəmir. Çünki birinci amil odur ki, bu məsələdə Qərb, yəni, Avropa İttifaqı, Amerika xeyli aktivdir. Azərbaycanla Ermənistan arasında 3 danışıqlar formatı mövcuddur. Bu, Rusiya, Avropa İttifaqı və Amerikadır. Azərbaycan və Ermənistan rəhbərliyi, rəsmiləri, diplomatları qeyd olunan hər üç formatda iştirak edirlər. Bu da Rusiyada narazılıq yaradır. Ona görə də Rusiya ehtiyat edir ki, Avropa İttifaqı, Amerika ondan irəli çıxaraq, sülhü təmin edə bilər və guya bu Rusiyanın maraqlarına cavab verməyəcək.

İkinci amil ondan ibarətdir ki, ümumiyyətlə bölgədə sülh olarsa, Ermənistan Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü tanıyarsa, məsələ həll olunarsa, Rusiyanın bölgədə təsir imkanları azalacaq və Rusiya bundan ehtiyat edir. Məlum olduğu kimi Rusiya uzun illər, Rus imperiyasından tutmuş Sovet ittifaqı və onun dağılmasından sonra da Cənubi Qafqazı “arxa bağçası” kimi

sülh olarsa, Rusiyanın təsir imkanları azalacaq, Qarabağdan çıxacaq, Ermənistanıdakı hərbi bazaları da sual altında qalacaq ki, o halda artıq həmin bazalara ehtiyac olmayacaq. Yəni Ermənistan əgər iki qonşusu - Azərbaycan və Türkiyə ilə sülh əldə edərsə.

O ki qaldı vəziyyətin gələcək inkişafına, əlbəttə ki, bizim qarşımızda dayanan böyük hədəflərdən biri yaxın iki ildə Rusiya hərbi kontingentinin Qarabağdan yola salmaqıdır ki, buna da tam hüququmuz çatır. 10 noyabr 2020-ci il bəyanatına görə müddətin bitməsinə 6 ay qalmış tərəflərdən biri müddəti uzatmasa Rusiya hərbi kontingenti bölgəni tərk edəcək. Biz də Rusiya hərbi kontingentinin bölgədə qalmasını istəmirik və artıq rəsmi səviyyədə də belə bir cümlə işlədilir: bölgədə müvəqqəti yerləşdirilmiş hərbi kontingent. Yəni iki ildən sonra müddətin uzadılmasının tərəfdarı deyilik. Amma kontingent Qarabağdan çıxacaq mı? Bu məsələ rahat həll olunacaq mı? Bütün bunlar sual olaraq qalır. Amma bütün hallarda bunu etməliyəm ki, erməni separatçıları tərk-silah edə bilək”.

“İlin sonuna yaxın Qərbin dəstəyi ilə sülh müqaviləsi baş tutarsa, Rusiya hərbi münəqışəyə əl ata, bölgəni qa-

dan, radikallardan, erməni lobbisindən qorxur. Bu baxımdan nikbin deyiləm ki, ilin sonuna qədər məsələ həll oluna bilər. Hətta görürük ki, aradakı gərginlik bir qədər artır, toqquşma ehtimalı da var.

Rusiyaya gəldikdə, əgər sülh sazişi bağlanmasa, zənnən bu məsələni əngəlləməyə ehtiyac qalmayacaq. Rusiyanın təxribatları mümkün ola bilər, məlum olduğu kimi onun Ermənistanda tərəfdar qrupları var. Həmin qruplar orduda, siyasi qüvvələr arasında da var. Onların vasitəsi ilə Rusiya Ermənistanda xaos yarada bilər. Radikalları fəallaşdır, Paşinyana qarşı hərbi çevriliş həyata keçirə bilər. Rusiya Paşinyanı seçki yolu ilə devirə bilmədi, müharibədən sonra da cəmiyyət ona səs verdi. Həmçinin mitinqlər yolu ilə də devirməyə gücü çatmadı, çünki radikal mitinqə çox adam çıxara bilmədilər. Yerdə qalır Paşinyanın həyatına hansısa sui-qəsd həyata keçirmək, bunu erməni terrorçuları yaxşı bacarırlar, hansı ki, yüz illər boyu sübut ediblər. Ya da hərbi çevriliş yolu ilə, yəni hansısa generalı “öyrədir”, aranı qarışdırma bilər. Paşinyan devrilsə, yerinə Rusiyanın istədiyi adam gəlsə, bölgədə yenidən münəqışə ehtimalı artacaq”.

□ Xəlilə GƏRAY, “Yeni Müsavat”

2023-cü ilin yanvar-iyun aylarında Ermənistana 12 nəfər Azərbaycan vətəndaşı səfər edib. Bu fakt Ermənistanın Milli Statistika Komitəsinin rəsmi məlumatında yer alıb (Day.az). Hesabatda bildirilir ki, ötən ilin eyni dövründə isə bu rəqəm 3 nəfər olub. Rəsmi məlumatda Azərbaycan vətəndaşlarının Ermənistanı turist kimi səfər etdiyi bildirilir.

Xəbər doğrudursa, o zaman Azərbaycan DTX-sı onlar haqda məlumatlıdır? Bu "qurd üreklili" şəxslər kimdir?

Məlumdur ki, Azərbaycanla Ermənistan arasında diplomatik münasibətlər yoxdur, çünki sülh sazişi yoxdur. Elə isə Azərbaycan vətəndaşı ora turist qismində necə gedə bilər? Yoxsa onlar Azərbaycan vətəndaşı olan qeyri-azərbaycanlılar, yaxud Bakı erməniləridir. O halda "verbovka" edilə bilərlərmi?

Hərbi ekspert Üzeyir Cəfərov "Yeni Müsavat"a deyib ki, Ermənistan Statistika Komitəsinin yaydığı bəyanat daha çox siyasi məqsədlərə xidmət edir: "Azərbaycana da ikili vətəndaşlığı olan ermənilər gəlir. Yəqin ki, Azərbaycan Statistika Komitəsində də bu haqda məlumatlar var. Araşdırılsa, məlum olacaq ki, ikili vətəndaşlığı olan ermənilər də Azərbaycana səfərlər edirlər. Ermənistanı səfər edən azərbaycanlılar da ikili vətəndaşlığı olanlardır. Həmin şəxslər vaxtilə Azərbaycana yaşayıb, hazırda isə ikili vətəndaşlığı qadağan etməyən ölkələrdə yaşayırlar.

Ermənistan Statistika Komitəsi ajiotaj yaratmaq üçün, siyasi məqsədlər üçün bu məlumatları yayırlar. Ermənistan səfər edən Azərbaycan

Ermənistanı turist kimi gedən azərbaycanlılar - "Verbovka" təhlükəsi

Ekspert: "Erməni tərəfi bu məlumatları ona görə yayır ki..."

vətəndaşları eyni zamanda Belarus, Rusiya, Avropa ölkələrinin vətəndaşlarıdır. Həmin şəxslər Ermənistanı gedərkən Azərbaycan vətəndaşına aid pasportu deyil, vətəndaşlığını qəbul etdiyi digər ölkənin pasportunu təqdim edirlər. Əlbəttə ki, Azərbaycan pasportunu təqdim etsələr, onları Ermənistanı buraxmazlar".

Hərbi ekspertə görə, Ermənistan tərəfi bu məsələni xüsusi qabartmaqla siyasi gediş edir: "Deyirlər ki, baxın, Azərbaycan bizim monoetnik bir dövlət olduğumuzu deyir, amma azərbaycanlılar da ölkəmizə rahat şəkildə gəlir-gedə bilərlər. Bu, daha çox

beynəlxalq hesabatlar üçün düşünülmüş addımdır. Hətta müharibə vəziyyətində olan azərbaycanlılar da Ermənistanı gələ bilərlər. Bu gün Bakıdan, Azərbaycanın hər hansı bir regionundan olan azərbaycanlı Gürcüstana, oradan da Ermənistanı səfər etmək istəsə, onu sərhəddən buraxmayacaqlar. Tutub saxlayacaqlar, hansı məqsərlərlə İrəvana gəlməsini sorğulayacaq və geri qaytaracaqlar. Çünki Azərbaycan vətəndaşıdır. İkili vətəndaş olsa isə belə bir problem olmayacaq. Hazırda Azərbaycanla Ermənistan arasında diplomatik münasibətlər mövcud deyil. Bu gün sadəcə ikili vətəndaşlar Er-

mənistanı səfər edir. Eynilə ikili vətəndaşlığı olan ermənilər Azərbaycana, Türkiyəyə də sərbəst səfər edə bilərlər".

Hərbi ekspert deyib ki, belə səfərlərdə təhlükəsizlik məsələləri də açıq qalır: "Ermənistanı səfər etmiş azərbaycanlıların "verbovka" məsələsinə gəlincə, bütün məsuliyyət elə səfər edən şəxsin çiyinlərinə düşür. Ermənistanı səfər etmiş şəxsin əməkdaşlığa cəlb olunması istisna deyil. Bununla belə Azərbaycanın xüsusi xidmət orqanları da belə məsələləri yəqin ki, diqqətdə saxlayır və müvafiq addımlar atılır".

□ **E.MƏMMƏDƏLİYEV,**
"Yeni Müsavat"

Cahangir Hacıyevin 2 dostu da yenidən məhkəmə qarşısında - 7 milyon manatı kim yeyib?

Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsində Beynəlxalq Bankın həbsdə olan rəhbəri Cahangir Hacıyevin dostları - sabiq deputat Dünyamin Xəlilovla Azad Cavadovun cinayət işi üzrə məhkəmə prosesi keçirilir. Hər iki təqsirləndirilən şəxs də həbsdədir.

Dünyamin Xəlilov həbsdə olduğu 8 il içində üçüncü dəfədir ki, mühakimə edilir. Əvvəlki ikisində olduğu kimi, bu dəfə də onun işinə Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsində baxılır. Məhkəmədə məlum olub ki, indiki hakim 2019-cu ildə ona 14 il 6 ay həbs hökmü çıxaran üç hakimdən biridir. İndiki prokuror da 4 il əvvəlki məhkəmədə dövlət ittihamçısı statusunda çıxış edibmiş. Ancaq Dünyamin Xəlilov nə hakimə, nə də prokurora etirazını bildirib. Hətta yazılı ərizəsi ilə də etirazının olmadığını təsdiqləyib. İşinə ədalətlə və obyektiv baxılacağına ümidini də dilə gətirib. Dünyamin Xəlilov bu dəfə "Bakı Fındıq Emalı" MMC-nin keçmiş rəhbəri Azad Cavadovla birlikdə

mühakimə olunur. O da həbsdə ola-ola, ikinci dəfə hakim önünə çıxarılıb. Hər ikisi Beynəlxalq Bankdan milyonlarla vəsaiti kredit adı ilə götürüb mənimsəməkdə suçlanır. Prokurorluğun iddiasına görə, Dünyamin Xəlilovla Azad Cavadov Beynəlxalq Bankın o vaxtkı rəhbərliyinin göstərişlərini yerinə yetirərək tabeliklərindəki işçiləri bankın müxtəlif filiallarına göndəriblər. Orada iş-

çilərin adlarına kreditlər rəsmiləşdirilsə də, pullar həmin şəxslərin özünə verilməyib. Beləcə, kredit kimi götürülmüş, azı 6 milyon 642 min manat ələ keçirilib.

Dünyamin Xəlilovla Azad Cavadov Beynəlxalq Bankın keçmiş rəhbəri, 2015-ci ildən həbsdə olan Cahangir Hacıyev ilə dost olublar. Onların heç biri ittiham üzrə özünü suçlu saymır və bildirirlər ki, Beynəlxalq Bankdan götürülən kreditlər

kre-ditlər müxtəlif layihələrin icrasına, müəssisələrin yaradılmasına yönləndirilib. Onların hər ikisi daha öncəki məhkəmələrində də Beynəlxalq Bank işi üzrə bənzər ittihamlarla mühakimə edilib. İddia olunurdu ki, Cahangir Hacıyev dostları ilə əlbir olaraq onların tabeliyindəki işçilərin adına kreditlər ayırıb və həmin pullar mənimsənilib. Cahangir Hacıyev də 2015-ci ildən bu yana iki dəfə mühakimə olunub. Birinci dəfə onunla birlikdə məhkəmə qarşısına çıxarılanlar arasında Azad Cavadov da olub. Həmin məhkəmənin sonunda Cahangir Hacıyevə 15 il, Azad Cavadova 10 il 6 ay həbs cəzası kəsilib. 2019-cu ildə ikinci dəfə Dünyamin Xəlilovla mühakimə olunan keçmiş bankirin cəza müddəti 16 il 3 aya yüksəldildi. Sabiq deputatın özü ilk dəfə 13 il həbs cəzası almışdı. İkinci dəfə cəzası 14 il 6 aya qaldırılmışdı.

□ **E.MƏMMƏDƏLİYEV,**
"Yeni Müsavat"

Ermənistanı casusluq edən şəxsə ağır cəza - 17 il həbsdə qalacaq

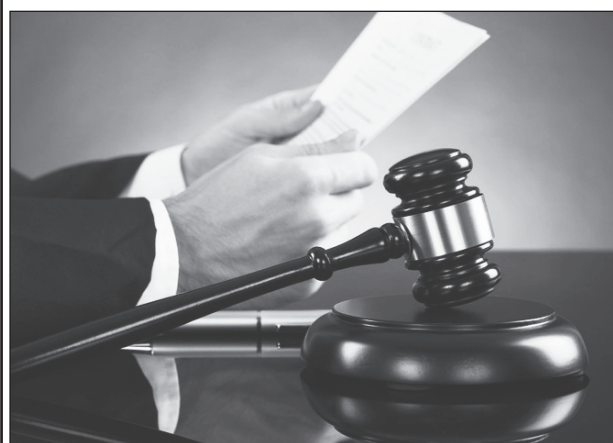

Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsində dövlətə xəyanət etməkdə təqsirləndirilən Hacı Famil oğlu Paşayevin cinayət işi üzrə məhkəmə prosesi yekunlaşıb. Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsində hakim Telman Hüseyinovun sədrliyi ilə keçirilən prosesdə ona hökm oxunub. Hökmə əsasən, Hacı Paşayev 17 il azadlıqdan məhrum edilib.

Hacı Paşayev Cinayət Məcəlləsinin 274-cü (dövlətə xəyanət), 281-ci (dövlət əleyhinə yönəlmiş açıq çağırışlar etmək), 283-cü (milli, irqi, sosial və ya dini nifrət və düşmənçiliyin salınması) maddələriylə təqsirləndirilirdi. Onu bir müddət əvvəl DTX həbs edib və həmin qurumun istintaq təcridxanasında saxlanılıb. 30 yaşlı Hacı Paşayevin konkret hansı əməl törətdiyi ilə bağlı məlumat yoxdur. Baxmayaraq ki, onu DTX həbs edib və kifayət qədər ciddi maddələrlə ittiham olunur, DTX bu həbslə bağlı hər hansı məlumat yaymayıb.

□ **E.MƏMMƏDƏLİYEV,**
"Yeni Müsavat"

5 nəfəri DTX-də işə "düzəldən" dələduz zabıtə hökm oxundu

Bakı Hərbi Məhkəməsində baş leytenant Vahid Əşrəflinin cinayət işi üzrə məhkəmə araşdırması yekunlaşıb. Vahid Əşrəfli 5 nəfərə qarşı dələduzluqda təqsirli bilinib. Məhkəmədə bəlli olub ki, Vahid Əşrəfli zərərçəkənləri güzəştli mənzilə sahib olmaq, DTX-də işə düzəlmək adı ilə aldadaaraq pullarını alıb.

Yaşı 40-a yaxınlaşan Vahid Əşrəflidən Korrupsiyaya Qarşı Mübarizə İdarəsinə şikayət olunub. Şikayətdə göstərilib ki, o, DTX-nin Kadrlar İdarəsinə işə düzəltməkdən ötrü 10 min manat istəyib və ilk mərhələdə bu məbləğin yarısını alıb. Üstündən uzun müddət keçsə də, nə işdən xəbər çıxıb, nə də pul geri qayıdıb. İstintaq dövründə başqa zərərçəkənlər də ortaya çıxıb. Onların arasında Vahid Əşrəflinin özünün ailə sürücüsü də olub.

İstintaq zamanı məlum olub ki, Vahid Əşrəfli Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin (DTX) Hərbi Əks-Kəşfiyyat Baş İdarəsinin baş əməliyyat müvəkkilidir. O, aldatdığı şəxslərə metronun "20 Yanvar" stansiyasının yaxınlığında güzəştli mənzillər tikiləcəyinə söz verib. Verilən vədə görə, Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin sifarişli ilə o ərazidə köhnə binalar sökülməli, yerində yeni binalar tikilməliymiş. Həmin binalardan kim güzəştli ev sahibi olmaq istəyirsə, ikitəqatlıdan ötrü 10 min, üçotaqlıdan ötrü 15 min manat verməliymiş...

Zərərçəkənlərin sözlərinə görə, onlara deyilib ki, binalar tikilərkən kirayepulu da ödəniləcək. Bundan ötrü kart verilməli, kirayepulu da o karta köçürülməliydi. Vahid Əşrəflinin ailəsinin sürücüsü olmuş zərərçəkmiş deyir ki, özü də bilir, avtomobilini satıb, gətirib pulunu ona vermişdi. Ev sahibi olmaq istəyirdi, amma son nəticədə aldadıldığını anladı.

Korrupsiyaya Qarşı Mübarizə İdarəsinə şikayətdən sonra DTX zabiti işdən çıxarılıb. O, ötən il xidməti uyğunsuzluğa görə ehtiyata buraxılıb. Eyni zamanda, sözügedən qurum cinayət işi başladaraq ona qarşı dələduzluq, rüşvətə təhrik ittihamlarını irəli sürüb. O, həbs olunmasa da, Bakı Hərbi Məhkəməsində hakim önünə çıxarılıb. Baş leytenant özünü təqsirli bilib, əməllərindən peşman olduğunu vurğulayıb. Zərərçəkmiş 5 nəfərin heç biri ondan şikayətçi olmayıb, alınan pulları özünün və valideynlərinin ödədiyini deyiblər.

Məhkəmə Vahid Əşrəflini təqsirli bilsə də, ona 10 min 500 manat cərimə cəzası kəsməyi yetərli sayıb.

□ **E.MƏMMƏDƏLİYEV,**
"Yeni Müsavat"

Halva ilə şirinçay

Zamin Hacı
 zaminhaci@gmail.com

Doğrusu “Göycə-Zəngəzur Respublikası” yaratdığını elan edən Rizvan Talibovu və onun dövlətinin baş naziri Tünzalə xanımı (bəlkə də Tənzilə xanım - adları yadda saxlamaq mənim həyatda ən böyük çətinliklərimdən biridir; hər-dən öz adım yadımdan çıxır, küçədə “Ey Napoleon” deyər çağırırsalar, dönüb baxasıyam) əlaqədar orqanlar niyə tutub saxlamışdır, şəxsən mən anlamıram.

Bəlkə indi dəbdə olan cinayət işlərində adları hallanır? Məsələn, dələduzluq, saxta pul kəsmək, QHT yaratmaq kimi şeylər. Əgər elədirsə, yazını burda saxlayım, gedim çimərliyə, qarğıdalı gəmirim.

Yox, mövzu yalnız “Göycə-Zəngəzur Respublikası”dırsa, o zaman bəzi suallar ortaya çıxır. Örnək üçün, biz Ermənistanın ərazi bütövlüyünə təhlükə yaratdığı üçün Rizvan müəllimi içeri basmışıq? Elədirsə, buna da sözüm yoxdur, əksinə, bəlkə patriotlarımızın gözündən iraq, alqışlayıram. Çünki məhz bu kimi addımlar bizi sülhə yaxınlaşdırır. Allah heç qoymasa, guya biz hamımız bir-birimizin ərazi bütövlüyün tanısaq, o anda barışıq yaranacaqdır, görbəgər Əbdürrəhman müəllim deməşkən, muştuluq verin, ermənilər Bakıya qayıdır, Zeynəb xanım da təzədən gedib Razdan stadionunda on minlərlə haxçık və diğə önündə “Nune, Nune, ay Nune, ara inçe sirunem” şarkısını guppuldadacaqdır.

Əgər mövzu bu deyilsə, biz dünyanın başqa ərazilərində virtual respublikalar yaratmaqda nə dərəcədə sərbəstlik? Məsələn, mən istəsəm Avstraliyanın Tasmaniya adasını Tasman Muxtar Dövləti elan edib özümü oranın baş naziri, yerli tasmaniya canavarını da parlamentin spikeri elan edə bilərəmmi? Yaxud Fransanın Marsel şəhərində Hadrut ermənilərinə ayrıca dövlət qayıрмаğa icazə varmı?

Prinsipcə mən mövzunun təhlükəli olmasını başa düşürəm, hardasa dövlət təhlükəsizliyi məsələsidir. Vaxtilə Elçibəyin bu tipdə maraqlı moizələri olardı. Biz gah Bütöv Azərbaycan qururuq, gah Çində Sinszyan-Uyğur vilayətində bayrağımızı ucaldırıq. Bir gün Dəmirqapı Dərbəndə, başqa gün Kərkükə meyllənirdik. Axırı bir az yaxşı olmadı, o boyda qlobal projələrin müəllifi doğulduğu dağ kəndinə qaçmağa məcbur oldu və onun müdafiəsinə nə Urumçidən, nə Bağdad-dan qoşulan tapıldı.

Lakin Rizvan Talibovun belə provokativ, qeyri-dövlətçi mövqelərə qoşulacağına, açığı, elə də inanmıram. Çünki Rizvan müəllim necə də olsa dövlətçilik tərbiyəsi görmüş şəxsiyyətdir - vaxtilə YAP qurucularından Əli İnsanovun müdafiə komitəsinin rəhbəri vəzifəsində çalışmışdı. Əgər Əli müəllim türmədən çıxıb Haqq Ədalət Partiyası yaratdısa, sonra yenidən YAP-a qoşuldusa, Rizvan müəllim nədən belə ziqzaqvari hərəkətlərlə yadda qalması?

Həyatdı, həyatda hər şey mümkündür. Bir də görürsən sən halva ilə şirinçay içdiyin yerdə bəzəyib-düzəyib apardılar vəzifəyə qoydular, deputat seçdilər. Bir də görürsən eyni yerden gəlib dost-doğma qardaşını tutdular, aparıb dama saldılar, sən isə “Allah qapısını açsın” deyibən sanki Allahşükürün müavini rolunu oynayırsan.

Molla Nəsrəddin bir gecə səs-küyə yuxudan oyanır, qaçır küçəyə. Görür orda heç-zad yoxdur. Qayıdır otağa, baxır yorğanını kimsə çirpışdırıbdır. Arvad o biri otaqdan çağırır ki, ay Molla, o nə səs-küy, nə davası idi, Molla deyir: “Əşşi, heç zad, dava yorğan davasıymış”.

Prinsipcə bu anekdotun yazımıza, mövzumuzda heç bir dəxli yox idi, niyə bura yazdım anlamıram.

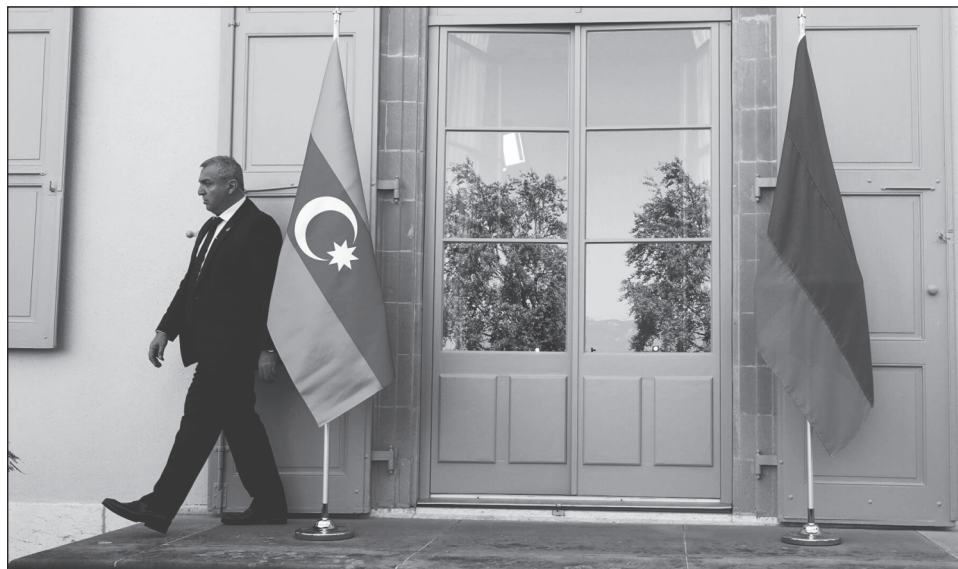
Laçın postu yaxınlığında Azərbaycan əleyhinə aparılan “humanitar” təzyiq kampaniyası, sözsüz, Bakı-İrəvan arasında sülh danışıqlarına da zərərdir. Çünki baş verənlər nəinki tərəflər arasında kövrək etimad mühitini sarsıdır, üstəgəl, yeni müharibə riskini artırır. Siyasi təhlilçilərin bu yöndə proqnoz və gözləntiləri aşağı-yuxarı eynidir.

“Azərbaycan prezidenti-nin ilin sonuna qədər sülh müqaviləsinin bağlanması-nın mümkünlüyü ilə bağlı bəyanatları o deməkdir ki, bundan sonra Qarabağla bağlı bütün məsələlər Bakı tərəfindən müstəqil, Moskvəsiz, öz daxili qanunvericiliyi və Konstitusiyası çərçivəsində həll olunacaq”.

“Yeni Müsavat”ın məlumatına görə, bu fikri Minval.az-a “Consultations on international policy and economy” Analitik Mərkəzinin prezidenti Fikrət Şabanov deyib.

Onun sözlərinə görə, Rusiya artıq Azərbaycan və Ermənistanın finiş xəttinə yaxınlaşdığını və sülh müqaviləsi bağlandıqdan sonra həm Qarabağdakı kontingentə, həm də Gümrüdəki 102-ci hərbi bazanın mövcudluğuna ehtiyacın avtomatik aradan qalxacağını anlayır: “Odur ki, Qafqazdakı problemlərin həlli üçün Bakıya ünvanlı hədə-qorxu və şantajla başlayıb - Qarabağ ermənilərinin təhlükəsizlik və təminat məsələlərini qabartmaqla. Moskva həmçinin münafişlərin idarə olunmasının beynəlxalq formatının bərpasını, yəni Cənubi Qafqaz məsələsində Fransa və ABŞ-ın mövqeləri ilə yaxınlaşmanı xatırlatmaqla Ermənistanı manipulyasiya etməyə çalışır”.

Analitik deyir ki, Rusiya ABŞ-la razılaşma yolu ilə Ukraynada müvəqqəti atəşkəsə nail olan kimi nüfuz da irələrini bölüşdürmək üçün Vaşinqtonun razılığı ilə keçmiş MDB əraziləri üzərində nəzarətin ona ötürülməsi kimi köhnə layihəsini təşviq etməyə başlayacaq. “Amma gələcək yeni dünya düzəndə Rusiyanın aqibəti qeyri-müəyyəndir və buna görə də Qafqazla bağlı qərar Türkiyə və Rusiya başçıların - Ərdəğan və Putinin görüşündən sonra (bu ayın sonunda - red.) veriləcək. Bu xüsusda özəlliklə qeyd etmək istəyirəm: Türkiyə prezidenti bildirib ki, Zəngəzur dəhlizi dərhal açılmalı, yaxın vaxtlarda (Bakı və İrəvan arasında - red.) hərtərəfli sülh razılaşması əldə olunmalıdır. Ərdəğanın ideyasını

Sülh müqaviləsinin “skeleti” hazırdır -

Bütün “kozurlar” Bakı və Ankaranın əlində

Qafqazın taleyini həll edəcək tarixi görüş yaxınlaşır; mövqelərini bir-bir itirən Rusiya bölgədə yeni müharibəni qızıqdırmaq istəyir - Səbəb

xarici işlər naziri Hakan Fidan daha da inkişaf etdirib. Azərbaycanlı həmkarı Ceyhun Bayramovla keçirdiyi mətbuat konfransında o, Ankaranın yalnız Bakı ilə sülh sazişi imzaladıqdan sonra İrəvanla münasibətləri normalaşdıracağını vurğulayıb. Beləliklə, normalaşma həm də Zəngəzur dəhlizinin açılması ilə bağlıdır”, - mərkəz rəhbəri vurğulayıb.

Ekspert habelə Bakıya sistemli və kompleks təzyiqlərin başladığını düşünür: “Bu təzyiq alətlərini qruplara bölməyə çalışsaq, onda qarşımızda maraqlı bir ittifaqı görürük. Ona görə də Azərbaycan özünün hərbi-siyasi və diplomatik səylərini tənqidlərin neytrallaşdırılması istiqamətində cəmləşdirməlidir. Regionu münafişlərlə idarə etməyə çalışan Moskva və tərəfdaşlarının yeni müharibəyə təhrik riski yüksəkdir. Moskva Ermənistan sərhədinə öz hərbi müşahidəçiləri göndərməyi və Sünikdə (Qərbi Zəngəzurda - red.) diplomatik nümayəndəliyini açmağı planlaşdırır. İstənilən halda Bakı sərt təzyiqlərə və regionda müharibəyə hazırlaşmalıdır”.

Analitik indiki həssas dönmədə Azərbaycanın ən çox diqqət yetirməli istiqamətləri və görməli olduğu işləri belə sıralayıb: “Azərbaycan bundan sonra da bütün platformalarda diplomatik siyasətini gücləndirməli və müdafiə formatından hücum diplomatiyası formatına keçməlidir. Çünki ən yaxşı müdafiə yaxşı əks-hücumdur.

Onun nəzərinə, məhz bu cür gedişatdan endişələnən və bölgədən uzaqlaşdırılacağından duyuc düşən Rusiya hay-küy qaldırır, özündən başqa heç kimin xoşuna gəlməyən fikirlər səsləndirir: “Bir sözlə, Moskva sülhəratma prosesini pozmağa çalışır. Rusiyanın Qarabağdakı silahlı qüvvələrinin min oyundan çıxması və separatçıları təhrik etməsi də

göstərir ki, Kreml regionda müharibə vəziyyəti yaratmağa çalışır”.

Türkiyənin vəziyyətə təsir imkanlarına gəlincə, Q.Hüseynli qardaş ölkənin proseslərin içində olduğuna əmindir: “Azərbaycan baş verənlərlə bağlı daim Türkiyəni məlumatlandırır. Rusiya Prezidenti Vladimir Putinin Türkiyəyə səfəri gözlənilir. Əminəm ki, Ərdəğan bu görüşdə sülh məsələsi ilə bağlı Putinə yaxşıca dərs verəcək. Ən azı Putindən sülhəratma prosesinə əngəl olmamağı istəyəcək. ABŞ da sülhlə bağlı Rusiyaya xəbərdarlıq edirsə, bu, o deməkdir ki, prosesin önündəki əngəllər aşılacaq, Rusiyanın yaratdığı süni maneələr aradan qaldırılacaq. Burada bölgənin supergücü Türkiyənin, Azərbaycanın və kollektiv Qərbin rolu böyük önəmə malik olacaq. Rusiyanın oyunbazlığı, bir ovuc separatçıya qəyyumluq etməsi, onları hər gün təlimatlandırması və Azərbaycana qarşı qaldırması heç bir nəticə verməyəcək”, - deyər o vurğulayıb.

Beləliklə, qalır sülh müqaviləsinin “skeleti”ni “ət-qanla” doldurmaq. Bundan ötrü isə ən əvvəl Rusiyanın getdikcə güclənən pozucu fəaliyyəti və sülhə qarşı dirənisi neytrallaşdırılmalıdır. Azərbaycan qardaş ölkə ilə birgə bunun öhdəsindən gəlmək iqtidarındadır. Çünki bütün “kozurlar” Bakı və Ankaranın əlində...

□ **Siyasət şöbəsi, “Yeni Müsavat”**

Rusiya Təhlükəsizlik Şurası sədrinin müavini Dmitri Medvedev illər öncə ölkəsinin Gürcüstan ərazilərinə hərbi müdaxiləsindən - "5 günlük müharibə"dən (7-12 avqust 2008) danışır. O vaxta Rusiya prezidenti postunu tutmuş Medvedev Gürcüstan prezidenti olmuş Mixail Saakaşvilini "dəli" adlandırır.

Medvedev iddia edib ki, 15 il əvvəl baş verən qarşıdurma zamanı suveren Gürcüstanın ərazisinə soxulan Rusiya ordusu guya "nasistlər"ə qarşı döyüşüb. "Düz 15 il əvvəl Rusiya Sxinviliyə edilən rəzil hücumu qətiyyətlə, işğalçıya sərt cavab verdi. Dəli Saakaşvilinin arxasında o zaman da Rusiya sərhədlərinin bilavasitə yaxınlığında vəziyyəti pozmağa çalışan kollektiv Qərb dayanırdı. Silahlı qüvvələrimiz 5 gün ərzində nasistləri tez və sərt şəkildə cəzalandırdı. Abxaziya və Cənubi Osetiyada yaşayan xalqımız düşməndən qorundu. Yeni dövlətlərə Rusiyanın dəstəyi ilə inkişaf etmək imkanı verildi", - eks-prezident bildirib.

Medvedev o vaxt ABŞ-ın Rusiya ilə üz-üzə gəlmək üçün kifayət qədər təcrübəsinin olmadığını da söyləyib. "2008-ci ilin avqustunda olduğu kimi, düşmənlərimiz darmadağın ediləcək, Rusiya öz şərtləri ilə sülhə nail olacaq. Qələbə bizim olacaq", - deyərək, Ukraynadakı işğalçı müharibəni nəzərdə tutaraq vurğulayıb.

Əvvəla, 15 il öncə başında "dəli" Saakaşvilinin durduğu Gürcüstan, sadəcə, öz ərazi bütövlüyünü bərpa etmək üçün hərbi gücə əl atmışdı. Odur ki, bu ölkəni işğalçı adlandırmaq əbşurdur. Bir ölkə öz ərazisini işğal yox, azad edər. 2008-ci ilin "5 günlük müharibə"sində bir işğalçı var idisə, o da şəksiz ki, Rusiya idi. İkincisi, həmin vaxt Gürcüstanın qanuni ərazisindəki Rusiyanın "sülhməramlıları" neytral qalmalı olduqları halda birbaşa hərbi toqquşmalarda separatçılar tərəfdə iştirak etmiş, ardınca Rusiya ordusu qonşu dövlətə müdaxilə etmişdi.

Demək, Azərbaycan üçün də götürülməli dərs var. Eyni zamanda, sual yaranır ki, Azərbaycan da Qarabağda antiterror əməliyyatı aparsa, Rusiya "sülhməramlıları" (ordusu) Gürcüstandakı kimi müdaxilə edə bilərmə? Bəs artıq başı "daşdan-daşa dəymiş" Qərbin buna reaksiyası necə olar?

Halbuki Rusiya ilə Azərbaycan arasında Ukrayna

müharibəsinə iki gün qalmış imzalanan strateji müttəfiqlik bəyannaməsi var. Moskva sənədində 15 bəndlik müddəalardan birində iki ölkənin separatizmə qarşı birgə mübarizəsindən

az qala Tiflisi işğal edəcəkdi. "Faktiki olaraq, bir ölkəyə təcavüz idi. Təəssüf ki, o zaman dünya çəkirdi və atəş kəs imzalandı. Ondan sonra Rusiya işğalçı siyasətini davam etdirib və 2008-ci ildən

az qala Tiflisi götürürdülər: "Həmçinin, Abxaziya və Cənubi Osetiya Rusiya ilə sərhədlərə malikdir. Bu faktoru nəzərdən qaçıрмаq olmaz. Ona görə rus qoşunları sülhməramlı adı ilə yerləşsə

Rusiyanın Tiflis üzərindən Bakıya şantajı - Qarabağda antiterror əməliyyatı başlasa...

Medvedev Abxaziya və Cənubi Osetiyadakı separatçılara rus "sülhməramlı"ların hərbi əməliyyatlarda dəstəyini niyə yada salıb? Azərbaycan Gürcüstan kimi analoji addım atsa, rus qoşunları Araikin 10 minlik bandasını qoruyacaqmı...

və ərazi bütövlüyünə hörmətdən də bəhs edilib. Yeni Ordumuz Xankəndidə yuva salan xunta rejimini hərbi yolla demontaj etməyə başlasa, əslində Rusiya dəstəyini əsirgəməməlidir.

Hərçənd bunun tam əksinə şahidlik, onları silah daşınmasında müşayiət edirlər. Üstəlik, 10 noyabr sənədinin 4-cü bəndinə əsasən rusların yerləşdiyi ərazilərdən erməni qoşunları çoxdan çıxmalıydı, bunu da icra etməyiblər. Lakin bir vacib nüans da unutmaq olmaz ki, Bakının Moskva ilə imzaladığı sənəddən daha mühüm olanı Türkiyə ilə bağlanmış Şuşa bəyannaməsidir. Orada isə deyilir ki, ölkələrdən birinin ərazisinə olan hərbi təhdid digərinin torpağına hücum kimi qiymətləndirilir. O baxımdan antiterror əməliyyatına başlasaq, bu hadisələrdə rus hərbiçiləri separatçı qüvvələrə silahlı dəstək versə, dərhal türk ordusunu qarşılarında görə bilərik.

Bu mənada Medvedevin söylədiklərini özümüz üçün nə dərəcədə təhdid xarakterli ismarıq kimi dəyərləndirə bilərik?

Böyük Azərbaycan Partiyasının sədri Elşad Musayev "Yeni Müsavat"a qeyd etdi ki, 2008-ci ildə Gürcüstandakı "sülhməramlı" ordu

sonra da uzun illər postsovet məkanını öz təsir dairəsində saxlayıb. Eləcə də birinci Qarabağ müharibəsində rus ordusunun işğalçı erməni qüvvələrinə yardımçı olub. İndisə dünya dəyişib: Azərbaycan əvvəlki vəziyyətdə deyil, Ordusu qüdrətlidir, ölkəmiz hərbi və iqtisadi cəhətdən güclənib, beynəlxalq əlaqələri möhkəmlənib", - deyərək partiya sədri vurğuladı.

E.Musayev eyni zamanda, əlavə etdi ki, biz Türkiyə ilə birgə addımlar atırıq, ortada Şuşa bəyannaməsi var. Onun fikrincə, Rusiyanın Gürcüstanda etdiklərini Azərbaycanda təkrarlaması mümkün deyil: "Digər tərəfdən də ruslar Ukrayna cəbhəsində bataqlığa düşüblər, onları oradan çıxaran lazımdır. Hesab edirəm ki, rus qoşunları iki il sonra, hətta proseslərin gedisindən asılı olaraq daha tez Qarabağdan gedəcəklər".

Azərbaycan Milli İstiqlal Partiyasının (AMİP) sədri Arzuxan Əlizadə isə qeyd etdi ki, Gürcüstan müharibəsindən sonra regionda müxtəlif hadisələr yaşanır, geostrateji dəyişikliklər olub, xüsusən də Ukrayna müharibəsi proseslərə ciddi təsir edib. AMİP sədri bildirdi ki, o zaman Gürcüstanın gücü yox idi, rus qoşunları da

də, separatçılara dəstək verdilər. Burada isə oxşar ssenari gözləmirəm. Əvvəla, rus hərbi kontingenti gənişmiqyaslı toqquşmalar üçün o sayda deyil. İkincisi, Şuşa bəyannaməsi Türkiyənin bölgədə hərbi mövcudluğunu təsbit edir. Bu faktorları nəzərə alaraq, Rusiyanın Azərbaycanın antiterror əməliyyatı başlamasına müdaxilə edəceyini gözləmirəm".

A.Əlizadə dedi ki, bəli, Rusiya bölgədə varlığını qorumaq üçün müxtəlif vasitələrə əl ata bilər, amma bu dərəcədə irəli getməzlər: "Onun da fərqi yoxdur ki, 2025-ci ilin sonuna kimi rus qoşunları Qarabağdan gətirilirlər və belə bir məsələ ucbatından Azərbaycanla münasibətləri korlamaq istəməzlər. Fikrimcə, həmin vaxta qədər Azərbaycan separatçıları regiondan "təmizləmək" üçün addımlarını sürətləndirəcək. Separatçıların ruslara "Laçın" postu ilə bağlı çağırışları da olub, amma Moskva bu mövzuda neytral qalıb, onlara kömək etməyib. Əgər kömək etməyibsə, gələcəkdə də onlara hərbi yardım etməyəcəklərini gözləmək olmaz. Çünki Rusiya məsələni açıq münaqişəyə keçirməkdən çəkinir".

□ **Emil SALAMOĞLU,**
"Yeni Müsavat"

Qardaş cəbhəsi böyüyür - O ölkə də Türkiyə-Azərbaycan ittifaqına qoşuldu

Türkiyə, Azərbaycan və Pakistan arasında qurulması planlaşdırılan müdafiə sənayesi yönümlü strateji əməkdaşlığın bir çox cəhətdən faydaları olacaq.

Bu barədə Türkiyənin "Haber7" saytı yazır (Teleqraf.com)

Türkiyə müdafiə nazirinin müavini Cəlal Sami Tüfəkcisi Pakistanı MMU KAN proqramına daxil etmək üçün bu ay bu ölkənin rəsmiləri ilə görüşəcəyini açıqlayıb.

İki ölkə beşinci nəsil döyüş təyyarələrinin istehsalı sahəsində əməkdaşlıq edərək mühüm addım atacaq.

Əməkdaşlığa həmçinin yüksək texnologiyalı gizli döyüş təyyarələrinin dizaynı və istehsalı daxildir.

25-28 iyul tarixlərində Ankarada keçirilən IDEF-23 16-cı Beynəlxalq Müdafiə Sənayesi Sərgisində Türkiyə və Azərbaycan Hərbi Hava Qüvvələrinin istifadəsinə verilməsi planlaşdırılan 5-ci nəsil döyüş təyyarəsi KAN-ın inkişaf fəaliyyətləri də daxil olmaqla, istehsalat məsələlərində əməkdaşlığın iş metodlarını və prinsiplərini müəyyən etmək məqsədilə protokol imzalanıb. Bu müqavilə ilə iki ölkə arasında onsuz da möhkəm olan əlaqələr daha da güclənib.

Cəlal Sami Tüfəkcisi məsələ ilə əlaqədar açıqlamasında deyib: "Hazırda bu proqramda 200-ə yaxın mütəxəssis və mühəndis iştirak edir".

Türkiyə, Azərbaycan və Pakistan arasında qurulması planlaşdırılan bu strateji əməkdaşlığın faydaları ilə yanaşı, yeni tənlilər yaradacağı da gözlənilir.

Azərbaycanın işğal altındakı torpaqlarının azad edilməsi istiqamətində keçirdiyi əməliyyatlar zamanı Türkiyədən aldığı PUA-lar və müxtəlif silahların effektiv nəticələri dünya ictimai rəyinin diqqətini çəkib.

Pakistanın regiondakı iki qonşusu - Əfqanıstan və Hindistanla münasibətlərinin yaxşı olmadığı məlumdur. Xüsusilə Talibanın hakimiyyəti ələ keçirməsindən sonra Pakistan da baş verən hücumlardan sonra İslamabad terrorla mübarizədə hava əməliyyatlarına böyük önəm verməli olub.

Hindistan hazırda beşinci nəsil döyüş təyyarəsi ilə bağlı heç bir irəliləyiş əldə etməyib. Bölgəni izləyən analitiklərə görə, Modi hökumətinin tezliklə belə bir alış-veriş edəcəyi çətinlikdir.

Öz döyüş təyyarəsini inkişaf etdirmək prosesində olan Hindistanın bu əməkdaşlığı yaxından izləyəcəyi gözlənilir.

Zatulindən növbəti sayıqlama: "Ayıq olmağıq, Türkiyə Turan qurmağa çalışır"

"Rusiya-Türkiyə münasibətlərinin mahiyyəti daha genişdir. Türkiyə heç vaxt Rusiyanın müttəfiqi olmayıb, iki prezidentin dostluğuna baxmayaraq, indi də deyil".

Bunu Rusiya Dövlət Dumasının deputatı Konstantin Zatulin deyib.

"Onlar bizim maraqlarımızı unutmadıqları kimi, biz də Türkiyədə baş verənlərlə bağlı ayıq-sayıqlılığımızı itirməməliyik. Türkiyənin öz maraqları var və həmişə olub, indi də var", - siyasətçi qeyd edib.

Zatulin bildirib ki, Türkiyə Qafqaza və Xəzərə doğru can atır, Rusiyadan yan keçərək federasiyada yaşayan türk xalqları və hətta Yakutiya ilə əlaqələr qurur.

İran son aylarda öz ərazisində enerji habının yaradılması ideyasını aktiv şəkildə irəli sürməkdədir. Tehran dünyanın ən böyük qaz ehtiyatlarına malik 4 dövlətinin bu həddə iştirakını planlaşdırır: Rusiya, Türkmənistan, İran və Qətər.

Habla bağlı təşəbbüs Türkmənistan qazının İran üzərindən Azərbaycana nəqlindən sonra yaranıb. 2022-ci ildə başlanan bu proses diqqəti İranla Rusiyanın da qaz svopundan yararlanma imkanına yönəldib. Nəticədə 2022-ci ilin noyabrında tərəflər Türkmənistan üzərindən svop əməliyyatının reallaşdırılması barədə müzakirələrə başlayıblar. İlk olaraq illik 10 milyard kubmetr həcm üzərində müzakirələr aparılıb.

2023-cü ilin fevralında İran rəsmən Rusiya və Türkmənistan qaz svopu təklifi verib. Təklifdə Türkmənistan və Rusiyadan alınan qazın İranın cənub sərhədlərindəki ölkələrə, xüsusilə də Pakistana ötürülməsi nəzərdə tutulur. İran hazırda Pakistan sərhədinə qədər illik ötürmə gücü 36 milyard kubmetr hesablanan qaz kəmərinin çəkilişini həyata keçirir. Bu kəməri istismara veriləndən sonra qazın Hindistana da çatdırılması perspektivi yaranır.

Lakin bu svopu reallaşdırmaq üçün Rusiyaya qazın Qazaxıstan və Özbəkistan ərazisindən tranzit nəqlini təmin etmək lazımdır. Hansı ki, bu sahədə vəziyyət çox qeyri-müəyyən olaraq qalır. Qazaxıstan və Özbəkistandan Rusiyaya 1960-cı illərdə çəkilmiş qaz kəmərləri şəbəkəsi mövcuddur. İranın təklif etdiyi svopu reallaşdırmaq üçün bu şəbəkənin geri rejimə keçirilməsi tələb olunur. Ötən ilin dekabrında Rusiya hər iki ölkəyə enerji ittiəfi təklifi ilə çıxış edib və üstüörtülü də olsa rədd cavabı alıb. Xüsusilə Özbəkistanda Moskvanın təklifinin arxasında qaz nəqli şəbəkəsinin Rusiyaya verilməsi məqsədinin dayanması barədə müzakirələr başlayıb, hətta hökumət rəsmiləri bu ehtimala qarşı kəskin çıxışlar ediblər. 2023-cü ilin martında Özbəkistanla Rusiya qazının alışı, həmçinin müəyyən hissəsinin Çinə ötürülməsi ilə bağlı razılaşmalar əldə olunsada, hələ də proses yerindən tərpənməyib.

İran Qətərlə Cənubi Pars adlandırdığı yatağa görə fikir ayrılıqlarını arxada qoyaraq bu ölkəni də haba cəlb etməyi hədəfləyir. Əslində burada məqsəd daha böyükdür: dünyada qaz ehtiyatlarına görə ilk dördlük-

İranın qaz OPEK-i yaratmaq arzusu - mif, yoxsa...

Enerji məsələləri üzrə ekspert: "Bu ölkədə poeziya ta qədimdən güclü inkişaf edib..."

də olan ölkələri bir araya gətirib bir növ qaz OPEK-i formalaşdırmaq. Bu dörd ölkə dünya üzrə qaz ehtiyatlarının 57,5 faizinə sahibdir. Onların bir layihədə birləşməsi dünya qaz bazarına çox ciddi təsir rıçağının formalaşması demək olar.

Tehranın bu ideyası reallaşsa bilərmə? Rusiyanın haba qoşulması imkanları barədə yuxarıda qeyd etdik. Bura onu da əlavə edək ki, Rusiya Qərbin hər tərəfli sanksiyalarına görə qaz ixracı bazarlarının yarıya qədərindən məhrum olub. Yaxın 1-2 ildən sonra Avropada Rusiya qazından tam imtinaya nail olunacaq.

Digər iştirakçılardan Qətər üzünü şərqlə deyil, daha çox Qərblə yönəldib. Ölkə maye qaz ixracatında dünya lideridir və əsas alıcıları Asiyanın, Avropanın inkişaf etmiş ölkələridir. Ukraynada işğalçı müharibədən Rusiyaya hərbi dəstək verən İranla əməkdaşlığı genişləndirmək Qətər üçün ciddi problemlər yarada bilər. Çin və Hindistanı çıxmaq şərtlə bu ölkələrin böyük əksəriyyəti İrana qarşı tətbiq olunan sanksiyalara qoşulub. Çin və Hindistan belə sanksiyaların üzərindən keçib İrana qaz hasilatı və emalının artırılması üçün zəruri olan avadanlıqları və bilmirlər. Bu şəraitdə Qətin İrana qaz sferasında dəstək verəcəyi real deyil.

Türkmənistan gəlincə,

Aşqabad artan qaz hasilatı fonunda ixrac bazarlarını genişləndirməkdə maraqlıdır. Lakin bu prosesin Rusiyanın iştirakı ilə reallaşması heç də arzuolunan deyil. Ən azı ona görə ki, hər iki ölkənin qaz ixracında hədəf bazarı Çindir. Onlardan birinin bu ölkəyə ixracının artması digərindən azalmağa gətirib çıxaracaq. Bu baxımdan, Aşqabadın İran və Rusiya qazının Çinə, Pakistana çatdırılmasında vasitəçilikdə xüsusi marağının olduğunu söyləmək mümkün deyil. Türkmənistan özü də İrana qaz ixracını bərpa edir. Bu il avqustun 8-də İranın neft nazirinin müavini Məcid Çeqani elan edib ki, Türkmənistanda gündəlik 10 milyon kubmetr qaz nəqlinə başlayıblar. Çeqaninin sözlərinə görə, İran qaza görə Türkmənistanı yaranmış borcunu tam qarşılayıb. Tərəflər qaz svopunun gündəlik həcmi 4,5 milyon kubmetrdən 8 milyona qaldırmaq barədə də razılığa gəliblər.

Ötən ilin iyulunda "Qazprom" İran Milli Neft Korporasiyası (NIOC) ilə strateji əməkdaşlığa dair 40 milyard dollarlıq müqavilə imzalayıb. Sənəd İranın qaz yataqlarının birgə işlənməsi, birgə LNG layihələrinin icrasını, Rusiyanın İrandan Pakistan və Omana qaz kəmərlərinin çəkilişinə dəstək verməsini, həmçinin Rusiya qazının Azərbaycan

deyil, elektron qaz ticarəti platforması yaratmaq imkanlarını müzakirə edirlər. Onun sözlərinə görə, ideyanın reallaşması üçün qaz mənbələri tapmaq lazımdır və belə mənbələrdən biri olaraq Rusiya şirkətlərinin iştirakı ilə İranda hasil edilən qaz çıxış edə bilər.

Bu həftə isə Məcid Çeqani İran və Rusiyanın enerji habının yaradılması məsələsində bir sıra razılaşmalar əldə etdiklərini deyib. Onun sözlərinə görə, məsələ üzrə danışıqlar davam etdirilir: "Rusiya təklif edir ki, İranla Rusiya arasında enerji habı yaradılsın. Bu təkliflə bağlı razılaşmalar əldə olunub, danışıqlar davam edir".

Çeqani onu da bildirib ki, qaz ticarəti ilə bağlı İran Oman, Rusiya və Pakistanla danışıqlar aparır. Eyni zamanda "Avropa ölkələrinin də İran qazı almaq üçün müdaxilə etdiklərini" vurğulayıb.

Onu da qeyd edək ki, ötən ilin oktyabrında Rusiya prezidenti Vladimir Putin Türkiyədə qaz habının yaradılması təklifi ilə çıxış edib. Türkiyə tərəfi bu təklifi müsbət qarşılayaraq, icrası üçün real addımlar atmağa başlayıb. Lakin son aylarda Rusiya Türkiyə münasibətlərində qeydə alınan soyuqlaşma, Rusiyanın Taxıl sazişindən çıxması və digər hadisələr qaz habı ilə bağlı işləri arxa plana keçirib. İyulda Afrika dövlət nümayəndələri ilə Peterburqda görüşən Putin Türkiyədə elektron qaz satış platformasının yaradılmasını təklif etdiyini deyərək, öz təklifindən geri çəkildiyini nümayiş etdirib.

Bu şəraitdə İranın son aylarda qaz habı təşəbbüsünü aktivləşdirməsi diqqəti cəlb edir. Tehran qaz habı məsələsində Türkiyəyə rəqib olmaq istəyir? Onun ərazisində yaradılan habdan məhsulu kim alacaq: Avropa ölkələri həqiqətənmi İrandan qaz istəyirlər?

Enerji məsələləri üzrə ekspert İlham Şaban deyir ki, İranla Rusiya arasında

neft-qaz sahəsində əməkdaşlığa dair ilk müqavilə 2001-ci ildə imzalanıb, amma hələ də reallaşmayıb: "İran dünyadan təcrid olunmuş vəziyyətdədir, ondan nəse alan ödəniş yolunu tapmayacaq. Bu şəraitdə İranın habla bağlı təşəbbüsləri poetik təsir bağışlayır. Bilirsiniz də, İranda poeziya ta qədimdən yüksək inkişaf edib. Ürəklərində abstrakt nə varsa, açıq deyirlər"...

Ekspertin sözlərinə görə, dünyada ikinci böyük qaz ehtiyatına malik İranın qaz ixracı Azərbaycanın ixracının yarıya qədərdir: "Son 3 ilədək İranın illik qaz ixracı 8 milyard kubmetrə güclə çatırdı. İndi İraqa, az miqdarda Suriyaya qaz satır. Rusiyanın İrana nə qədər qaz ötürmək gücündədir, infrastruktur varmı? Azərbaycana Mozdok-Hacıqabul kəməri ilə maksimum 5 milyard kubmetr qaz nəql oluna bilər. Lakin Hacıqabul-Astara kəmərinin ötürücülük gücü 2 milyard kubmetrdən yüksək deyil. Asiyadan - Türkmənistan qaz ötürmək imkanı 40 milyard kubmetrdir.

Amma Türkmənistandan İrana iki kəmərlə 20 milyard kubmetr ötürmək mümkündür. Üstəlik, Rusiyadan Türkmənistan qaz ötürən şəbəkə çox köhnədir. Onu gücünün yarısına belə çatdırmaq çətin məsələdir. Hətta İran qazı əlsə belə, onu hara, kimə satacaq? Ölkənin aldığı qazı maye qaza çevirmək potensialı belə yoxdur".

İ.Şabanın fikrincə, Rusiya və İranın qaz habı müzakirələri sanksiyalar altında olan ölkələrin görüntü xarakterli addımlardır: "Bu müzakirələr özlərinə təsəkinlik vermək xarakteri daşıyır: baxın, sanksiya altında olsa da, böyük layihələr üzərində işləyirik. Lakin özləri də yaxşı bilirlər ki, təşəbbüsləri elə layihə olaraq qalacaq".

□ Dünya SAKİT,
"Yeni Məşavət"

“İran Belarus və Rusiyada dron zavodları tikməyə hazırlaşır. Bu, Moskvaya PUA-lardan ibarət ”ordu” yaratmağa, Tehrana isə ölkəyə valyuta cəlb etməyə kömək etməlidir”.

Bu haqda ABŞ-dakı Mühəribə Araşdırmaları İnstitutunun (ISW) hesabatında deyilir.

Məlumatlara əsasən, iyulun 31-də Belarusun müdafiə naziri Viktor Xrenin Tehrandan İranın müdafiə naziri Məhəmməd Rza Aştiani ilə görüşüb, Rusiyanın Uk-

İran Rusiyada dron zavodları tikəcək - Azərbaycanca “proksi” təhlükə

Emin Həsənlı: “Dünya çox ağır proseslərlə üz-üzə qalıb”
Səxavət Məmməd: “İran Azərbaycanın yanında İsrail və Türkiyənin olduğunu bildiyi üçün...”

raynaya müdaxiləsini dəstəkləmək üçün Belarusda kamikadze pilotsuz təyyarələr zavodunun yaradılmasını müzakirə edib.

Qeyd edək ki, iranlı mühəndislər əvvəllər Belarusun Qomel şəhərindəki zavodun pilotsuz təyyarələr istehsalı müəssisəsinə çevrilməsi imkanlarını araşdırıblar. İyun ayında isə ABŞ İranın Rusiyaya Yelabuqada (Rusiya) PUA zavodunun tikintisinə kömək etdiyini bildirmişdi.

Belarusda İran pilotsuz təyyarələrinin istehsalı üzrə zavodun tikintisi Rusiyanın Yaxın Şərq vasitəsilə İrandan Rusiyaya PUA-ların daşınmasında üzvləşdiyi logistik problemləri yüngülləşdirəcək. Öz növbəsində PUA-nın yığılması İrana iqtisadiyyatına valyuta cəlb etməyə imkan verəcək.

Bu arada Rusiya xarici işlər nazirinin müavini Sergey Ryabkov deyib ki, Rusiya Qərbin tələblərinə rəğmən, İranla hərbi əməkdaşlığı davam etdirəcək. Onun sözlərinə görə, İran və Rusiya arasında əməkdaşlıq tamamilə qanunidir və düşmənlərin istəklərinə qarşı olaraq bu, davam etdiriləcək: “Bizim hərbi əməkdaşlığımızı genişləndirmək hüququmuz var. Həmçinin, iki ölkənin hərbi idarələri bir-biri ilə sıx əlaqədədir”.

Maraqlıdır, 40 ildən çoxdur Qərbin ağır sanksiyaları altında olan molla rejimi, əhalisi yoxsul ölkə hərbi texnologiyalar sahəsində necə irəliləyə bilib? Azərbaycan üçün təhlükə konkret nədən ibarətdir və bizim hərbi hava

qüvvələrimiz İran dronlarına qarşı 100 faiz effektivdir?

Hərbi ekspert Emin Həsənlı çox təhlükəli proseslərin getdiyini söylədi: “Rusiya ilə İran daim müttəfiqlik edirlər. Son olaraq, Suriya mühəribəsində də birlikdə addım atdılar. Eyni zamanda, Ermənistanı uzun müddət dəstəkləyiblər. Onların bütün fəaliyyəti bir yerdədir. Hərbi əməkdaşlıqları da çox dərinidir. Bir də Belarus üzərindən bu əməkdaşlığı edirlər. Bilirsiniz ki, Belarus ilə də Rusiya bir ittifaqdır. Ukrayna mühəribəsi göstərdi ki, Rusiyanın elə də böyük hərbi sənaye potensialı yox imiş. 44 günlük Vətən müharibəsində də böyük zərbə aldılar. Ordu olaraq şimal qonşumuz Ukrayna savaşında çox böyük zərbə aldı.

Şimalı Koreyadan silahların istənilməsi əfsanəvi Rusiya sənaye kompleksinə çox ciddi zərərdir. İranın Rusiyada zavodlar tikməsi o sualı yaradırdı ki, bəs Rusiya dünyada Amerikadan sonra ikinci ən çox silah satan ölkə kimi mühəndisləri pilotsuz təyyarələr niyə istehsal edə bilmir? İranın burada siyasi, iqtisadi və hərbi maraqları var. Azərbaycana gəldikdə güclü hava hücumundan müdafiə sistemləri mövcuddur. Bu sistemlər həddindən artıq güclüdür. Bu komplekslər İsrail və Türkiyə kimi ölkələrdən alınıb. Azərbaycan dünyanın ən güclü dövlətləri ilə əməkdaşlıq edir. Hava məkanımız həddindən artıq güclüdür. Proseslər göstərir ki, Qərb-Rusiya, Qərb-İran qarşıdurma-

sı daha da güclənəcək. Vəziyyət durmadan gərginləşir. Dünya çox ağır proseslərlə üz-üzə qalıb. Çinin rəhbəri çıxış edib ki, nüvə silahından istifadə olunmasın. Təkcə bu açıqlama vəziyyətin nə qədər qəliz olduğunu göstəricisidir”.

Hərbi ekspert Səxavət Məmməd bəzi müqayisələrlə razı deyil: “İran 40 ildən çoxdur ki, sanksiya altında yaşasa da, əslində elm, hərbi texnologiya baxımından özünü çox inkişaf etdirib. Diqqət etmək lazımdır ki, İran keyfiyyəti yüksək olmasa da, təyyarələr belə istehsal edə bilər. İrana hər nə qədər Azərbaycanda dırnaqarası yanaşılsa da, onun istehsal etdiyi, xüsusilə, ballistik raketləri Qərb ölkələri ciddiylə alır. Bu ölkədə əhalinin həyat səviyyəsinin aşağı olması məntiqlidir. Çünki Tehran əlindəki vəsaitləri hərbi sahəyə yönəldir. Bu təkcə silah istehsalı ilə bağlı deyil. Bilirsiniz ki, Fələstindəki qruplaşmaların silahlandırılması və maliyyə ilə təmin edilməsi İranla bağlıdır. Bundan əlavə İran Suriyada, İraqda maraqlarını təmin etmək üçün hərbi gücündən istifadə edir. Ərəb yarımadasında da İranın fəaliyyəti məlumdur. Bu qədər geniş coğrafiyada maraqlarını təmin etmək istəyən ölkə mütləq şəkildə hərbi texnologiyasını inkişaf etdirməlidir. Hesab edərim və araşdırmalar da onu göstərir ki, İran bütün bunları daxili potensialı ilə həyata keçirmir. Keçirməsi də mümkün görünür.”

Misal üçün, müasir silahlarda və texnologiyalarda çiplər ən önəmli faktordur.

Rusiya kimi ölkə belə çipləri özü istehsal edə bilmir. Kənardan alır. İran da eynilə bu çipləri başqa dövlətlərdən alır. İran uranı zənginləşdirir. Ancaq bu dəfələrlə sübut olunub ki, bunun üçün texnologiya və bir çox vasitələr Rusiya tərəfindən İrana satılıb. Bu baxımdan İran sanksiya altında qalan kimi görünərsə də, əslində bir çox sahədə elə sanksiyalara qoşulan ölkələrlə əməkdaşlığı mövcuddur.

İran dronları Türkiyə, İsrail, İngiltərə və ABŞ istehsalı olan dronlardan bir çox parametriyə görə geri qalır. İran dronlarını cəlbəedici edən nədir? Ucuz başa gəlməsi. Bir İsrail dronuna verilən pulla 100 İran dronu almaq olar. İran həmişə Azərbaycana qarşı təhlükədir. Silahlar, hava hücumundan müdafiə sistemləri çox bahalı və keyfiyyətli ola bilər. Ancaq kütləvi hücum qarşısında ən keyfiyyətli silahlar belə aciz qala bilər. Məsələn, Fələstindən eyni vaxtda yüzlərlə raket İsrail ərazisinə atılarkən İsrailin hava hücumundan müdafiə sistemləri aciz qalmışdı. İranla Azərbaycanın hərbi gücünü müqayisə etmək doğru olmaz. Qüvvələr nisbəti çox fərqlidir. Ancaq İran Azərbaycanın yanında İsrail və Türkiyənin olduğunu bildiyi üçün siyasi gərginliyi hərbi gərginliklə əvəz edə bilmir. Azərbaycanın arsenalında olan hava hücumundan müdafiə sistemləri, hava hücum vasitələri İranınkindən çox keyfiyyətli və effektivdir. Ancaq kütləvilik baxımından müqayisə olunmazdır”.

□ **Cavanşir ABBASLI,**
“Yeni Müsavat”

“Omikron”un bu ştammi sürətlə yayılır - korona “qripləşib” qurtarmadı? Mərdan Əliyev: “Hansı variant olursa-olsun, bu, koronavirusdur və...”

Dünyada koronavirusun EG.5 omikron ştammi sürətlə yayılmağa başlayıb. Bu barədə Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının (ÜST) son hesabatında bildirilir.

Qeyd olunub ki, EG.5 XBB.1.9.2-nin davamçısıdır və XBB.1.5 ilə eyni amin turşusu profilinə malikdir. EG.5 XBB.1.9.2 ilə müqayisədə sünbül zülalında əlavə f456l amin turşusu mutasiyasını daşıyır. Bu ştammi ilk dəfə 2023-cü ilin fevralın 17-də qeydə alınıb.

Qurumun saytında dərc olunan hesabatda həmçinin bildirilir ki, avqustun 7-nə kimi 51 ölkədən 7354 nəfərdə “EG.5” virusu aşkarlanıb. Bunların böyük hissəsi Çində (30,6%) qeydə alınıb. Rusiyada isə aprel-avqust aylarında koronavirusun yeni variantına artıq 17 yoluxma halı aşkar edilib.

EG 5 hansı xroniki xəstəlikləri olan insanlar üçün real təhlükə kəsb edir? Ümumiyyətlə, korona virusu “qripləşib” (adiləşib) qurtarmadı?

Mövzu ilə bağlı infeksiyolog-hepatoloq Mərdan Əliyev “Yeni Müsavat”a dedi ki, yeni ştammlar ortaya çıxması təbii, gözləniləndir: “Yeni koronavirus üçün normal hesab olunur. EG.5 ştammi koronavirusun “Omikron” ştammi ilə oxşardır. “Omikron” daha çox gündəmdə olan ştammi oldu və sürətli yoluxma qabiliyyətinə malik oldu və daha çox dominant oldu. Onun yoluxuculuq qabiliyyəti təqribən “Omikron” kimidir. Patogenliyinin çox olması hələ ki sübut olunmayıb.

Əslində yeni ştammdır, bir ay öncə meydana çıxıb. Bu ştammin tam olaraq patogenliyi, yoluxucu olması sübuta yetirilməyib. Amma təxminlə demək olar ki, “Omikron”a bənzər xüsusiyyətləri var. Düzdür, 51 ölkədə yayılıb, amma bir aydır ki, var. Müqayisə üçün desək, “Omikron”a yoluxma daha çox olmuşdu, bir ay müddətində. Hər halda yay fəslinin olması burada özünü göstərir”.

İnfeksiyolog əlavə etdi ki, Azərbaycanda əvvəlki vəziyyətin olması gözlənilən deyil: “Bizdə kollektiv immunitet formalaşıb. Bu o deməkdir ki, hər kəsin xəstəliyə qarşı immuniteti var. Onun bir alt variantı da olsa, müəyyən ştammları çıxsın da, yenə də koronavirusdur. Bizim orqanizminiz artıq bu virusu tanıyır. Buna görə ikinci, üçüncü yoluxmalar hansı variant olursa-olsun, bu bizim üçün təhlükəli ola bilməz. Biz bunu bir dəfə keçirmişiksə, ikinci, üçüncü dəfə daha ağır keçirmək ehtimalımız yoxdur.

Yenidən yoluxma sayının çox olması gözlənilir. Təbii ki, payız-qış mövsümündə alovlanmalar olacaq. Yoluxma sayı müşahidə ediləcək. Amma insanlar ev şəraitində qrip kimi müalicə olunub sağlanaqlar. Belə xəstəxanalara axın olmayacaq. O ki qaldı, yaşlı şəxslərə, onlar üçün risk həmişə var. Bu ştam olmasa da, “Omikron” variantının özündə də risk var. İmmun sistemi zəif olanlar, xroniki xəstəliyi olanlar, ağciyər xəstəliyi olanlar, qaraciyər sirozu olanlar, ürək xəstəliklərindən əziyyət çəkənlər mütləq peyvənd olunmalıdır”.

□ **Afaq MİRAYIQ,**
“Yeni Müsavat”

Paraşütlə səyahətlər turistlərin marağında: Bəs təhlükəsizlik?

Azərbaycanda son zamanlar turistlər üçün yamac paraşütü xidmətləri təklif edənlər və buna maraqlı göstərənlər diqqət cəlb edir. Hava idmanının bu növü maraqlı olduğu qədər də təhlükəlidir.

Qeyd edək ki, yamac paraşütü xüsusi uçuş zolağı və ya təyyarə tələb etməyən, tamamilə küləklə müşayiət olunan idman növüdür. Daha çox ingiliscə adı ilə yeni, "paragliding" (paraplan) olaraq tanınan yamac paraşütü 1980-ci illərin əvvəllərində hava idmanı ilə maraqlanan insanlar tərəfindən icad edilib. Yamac paraşütü dedikdə, insanların ağılına adətən, təyyarədən və ya helikopterdən tullanmaq gəlir. Amma yamac paraşütündə təyyarəyə ehtiyac yoxdur. Pilotun da köməyi ilə, dağlardan və ya yüksək yamaclardan müəyyən sürət vığaraq, tullanıb, ucusa baslamaq olar.

Maraqlıdır, Azərbaycanda yamac paraşütünün inkişafı üçün hansı imkanlar var? Bu sahəni turizmin bir növü kimi necə inkişaf etdirmək olar?

Musavat.com xəbər verir ki, bu barədə Oxu.Az-a danışan Azərbaycan Turizm Agentlikləri Assosiasiyasının (ATAA) İdarə Heyətinin sədri Göydaniz Qəhrəmanov bildirib ki, ölkəmizdə turizm inkişaf etdikcə yeni turizm növləri də populyarlaşır və paraşüt turizminə maraq da artır. Ekspertin fikrincə, bununla bağlı regionlarda imkanlar mövcuddur: "Sırf dağlıq rayonlarda paraşütlə hava gəzintisi mümkündür. Məsələn, Zaqatala, Balakən, Şahdağ, Qəbələ, İsmayılkı kimi zonalarda bunu həyata keçirmək əlverişlidir. Avropa ölkələrində, qərdaş Türkiyədə, digər qonşu dövlətlərdə yamac paraşütü ekstremal idman növü, eyni zamanda turizm sahəsi kimi çox populyardır və turistlər tərəfindən maraqla qarşılanır. Düşünürəm ki, biz də bu segmentdən istifadə edərək, əcnəbi turistləri cəlb edə bilərik. Lakin qeyd etdiyim kimi, ekstremal turizm olduğu üçün burada təhlükəsizlik məsələləri mütləq şəkildə nəzərdən keçirilməlidir. Yamac paraşütü ilə məşğul olan təcrübəli mütəxəssislər dəvət olunmalıdırlar. Həm yeri, həm əcnəbi mütəxəssislərin həmin zonalarda fəaliyyət göstərən personala təlimlər keçməsi, mütəmadi məlumatlandırılması təmin olunmalıdır. Beləliklə, yamac paraşütü ilə gəzintini turizmin bir növü kimi genişləndirib, yaymaq mümkündür".

Qiyəmətlərə gəlincə, G. Qəhrəmanov düşünür ki, yeni sahə olduğuna görə, rəqəbat formalaşdıqca, bazar özü qiymətləri tənzimləyəcək: "Turistlər üçün təklif edilən bu xidmətlə əlaqədar hotellərdə gecələmə, istirahət mərkəzlərini ziyarət məsələsi də gündəmə gəlir. Əslində Azərbaycanda hər təbəqəyə, hər bütçəyə uyğun hotellər var. Xüsusilə, paytaxtda hotellərin sayı baxımından çətinliyimiz yoxdur. Buna baxmayaraq, regionlarda hotellərin sayı azdır. Ümid edirik ki, sahibkarlar zamanla maraq göstərəcəklər və regionlara da üz tutaraq orada yeni hotellərin açılmasına investisiya yatıracaqlar. Bu kimi məqamlar, ekstremal turistik idman növlərinin, o cümlədən yamac paraşütü, balonlarla uçuş kimi sahələrin inkişafına gətirib çıxara bilər. Regionlarda turizmin inkişafı üçün nəqliyyat infrastrukturunun da yaxşılaşdırılması vacibdir. Məsələn, yerli turizm şirkətlərinin bir çoxu Qəbələ istiqamətinə qatarla turizm paketləri təklif edirlər. Bu, çox yaxşı haldır. Ümid edirik ki, yaxın zamanlarda rayonlarımızın hamısına sürətli qatarlarla səfərlər təşkil ediləcək".

Yamac paraşütü pilotu Fərhad Davidov isə açıqlamasında bu idman növünün hazırda ən sürətli inkişaf edən sahələrdən biri olduğunu söyləyib. Pilot xatırladı ki, son illər Azərbaycanda da ekstremal idmanlara maraq artmaqdadır. "Azərbaycan, yamac paraşütü idman növü üçün əlverişli ölkələrdən biri hesab olunur. Səbəb isə ölkə ərazisində geniş dağ relyefinin və hündürlüklərin olmasıdır. Hazırda Bəşbarmaq tarix və mədəniyyət qoruğu, Şahdağ turizm mərkəzi və Qubanın bir neçə kəndlərində aktiv olaraq, paraşüt uçuşları həyata keçirilir. Yamac paraşütü idman növü ölkəmizdə yeni idman növü kimi fəaliyyət göstərdiyi üçün, bu idman növünün inkişafı hələ ki, daha çox yamac paraşütü pilotlarının üzünə düşür. Bu səbəbdən, keçən ilin əvvəli pilotlar öz səyləri nəticəsində "Yamac Paraşütü" İctimai Birliyini qurdular. Birliyin qurulma səbəbi idmanın inkişafı, yeni pilotların yetişdirilməsi, ölkə turizminə dəstək və yarana biləcək təhlükələrin qarşısını almaqdan ibarətdir. Ümid edirik ki, yaxın zamanda yamac paraşütü idman növü kimi bizim ölkədə qəbul ediləcək və daha sürətli inkişaf üçün xüsusi federasiya qurulacaq".

Bir neçə gündür sosial şəbəkələrdə Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü, Xalq şairi Ramiz Rövşenin "Ruhum, dur, yığış gedirik, sən yuxarı, mən aşağı" şeirinin plagiat olması barədə məlumatlar yayılıb. Sözügedən şeirin türkiyəli şair Necib Fazıl Kısakürəyə aid olduğu iddia edilir.

Bir qisim isə hesab edirik ki, kimlərsə şeiri türkcəyə tərcümə edərək qarışıqlıq yaratmaq niyyətindədir. Müzakirələrə qoşulan azərbaycanlı şair və yazıçılar isə sosial şəbəkələrdə Xalq şairimizi müdafiə ediblər.

Mövzu ilə bağlı mediaya danışan Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin sədri, Xalq yazıçısı Anar Rzayev də ədəbiyyat camiiyəsi ilə həmfikiridir. Onun sözlərinə görə, R.Rövşənin kiminsə şeirini oğurlamasına ehtiyacı yoxdur: "Mənim bu müzakirələrdən xəbərim yoxdur. Onu bilirəm ki, Ramiz Rövşən böyük şairdir və onun özgeeni şeirini götürməyə ehtiyacı yoxdur, vassalam! Ayrı bir şey deyə bilmərəm".

Nə üçün Ramiz Rövşənə qarşı belə bir iddia ortaya atılması ilə bağlı suala cavab olaraq isə AYB sədri "bu sualı Ramiz Rövşənə versəniz, daha yaxşı olar" söyləyib.

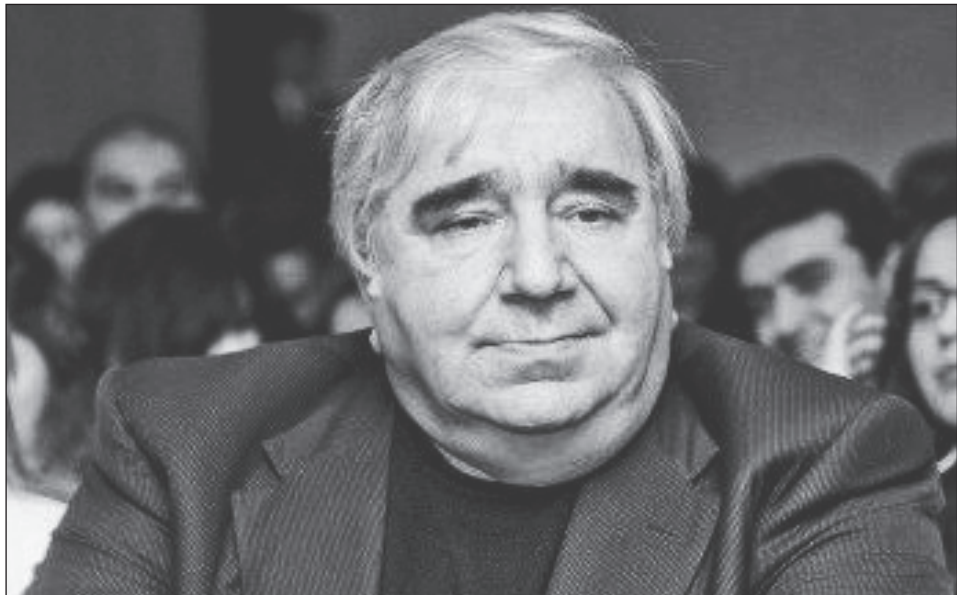
Bəs türkiyəli şair Nəbib Fazıl Kısakürəv kimdir?

Qısa arayış üçün bildirek ki, Nəcib Fazıl Qısakürək 1904-cü il mayın 26-da İstanbulda anadan olub. İbtidai və orta təhsilini Amerikan və Fransız kollecləri ilə “Bəhriyyə” məktəbində (Hərbi Dəniz Liseyi) alıb. O, Cümhuriyyət dövründə şeir, hekayə, pyes, xatirə və s. növdə əsərlər qələmə almış, ustad və “Şekilər şairi” (“Kaldırımlar şairi”) kimi tanınan, 120-dən çox əsəri olan Türk şairidir.

Bəs Ramiz Rövşən həqiqətən Nəcib Fazıl Kısakürekdən "oğurlayıb" mı?

Mövzu ilə bağlı Xalq şairi, millət vəkili Sabir Rüstəmxanlı "Yeni Müsavat"da danışdı: "İlk öncə qeyd edim ki, Nəcib Fazıl Xisakürək ötən əsrdə yaşamış şairdir və ona aid nə varsa hamısı ortadadır. Ədəbiyyatda belə şeylər olur ki, insanın oxuduğu bir şey sonra mexaniki şəkildə beynində ilişib qalır, sonra bu, qəsdli şəkildə etmədən, xüsusi plagiatlıq, oğurluq niyyəti olmadan şeirlərinin arasına, içinə gəlib düşə bilər. Ramiz Rövşən kimi şairə bunu "yapışdırmaq" doğru deyil. Lap tutaq ki, onun bir şeiri bu cürdür, bəs digərlər yazılmalı? Bu məsələni ajiotaja çevirmək, Ramiz Rövşənə qarşı kampaniya açmaq doğru deyil.

Ədəbiyyatda yüzlərlə

Ramiz Rövşənə plagiat ittihamı - ünlü qələm əhli deyir ki...

Sabir Rüstəmxanlı: "Ramiz Rövşən kimi şairə bunu "yapısdırmaq" doğru deyil"

Qulu Ağsəs: "Fikrimcə, bu məsələdə bir yanlışlıq var"

ideyalar havada dolaşır, fikir-
kirlər, duyğular bəzən çar-
pazlaşır, paralelləşir, eyni
zamanda, bir insanın beyni-
nə gələn fikir, söz başqası-
nın da beyninə gələ bilər. Bir
daha qeyd edirəm ki, Ramiz
Rövşən də nə zamansa Nə-
cib Fazıl Kısaküreyi oxuya-
bilər, onun hansısa misrası
beynində sürüşüb qala bilər.
Amma bu xüsusi qəsd de-
yil".

Xalq şairi son vaxtlar sosial şəbəkələrdə qaragüruhlüğün artmasından, ziyalı insanların gözdən salmağa çalışılmasından gileyəndi: "Ümumiyyətlə son vaxtlar cəmiyyətimiz anlamadığımız şəkildə inkişaf edir. Yəni kobudluq, vəhşilik, inkarçılıq, çərgəyi dizinin üstündə olmaq, kiminsə sözündən yararlanıb verdiyi tərbiyə ilə böyüyüb, sonrada ona qarşı çıxmaq, görülən bütün işlərdən qatılmaq, qara yaxmaq, görməzdən gəlmək hər şeyi aqressiv qarşılamaq baş alıb gedir. Sanki bəzi insanlar evindən çıxanda dişlərini qıcaıy çıxır, "görəsən bu gün nəyə rast gələcəm, onu yeyim, qapım, dağıdım" deyər.

Məsələləri kin-küdrətlə deyil, sevgi ilə müalicə etmək olar. Biz hansı fəlakətli

yollardan, necə böyük düşmənlərin arasından keçib gəlmişik və bu gün də həmin düşmənlərin arasındayıq. Amma bu gün də o düşmənlərin arasında ola-ola, özümüza qarşı düşmən olmamızı ağılsızlığın, şüursuzluğun əlamətidir. Bu gün sosial mediamız təhqirlər, aşağılayıcı, dəqiq olmayan informasiyalarla doludur. Özünü heç kim olmaya-olmaya başqasına qara yaxmaq artıb. Bu mədəniyyətin aşağı olmasının əlamətidir.

Təəssüf ki, sosial media-nı intiqam savaş meydanına çeviriblər. Burada çox pis bir proses müşahidə olunur. Ağılsızlar ağıllılara, cahillər ziyalıları, dünyadan xəbərsizlər alimlərə, iş görə bilməyənlər bacarıqlılara qara yaxır. Görünür ki, bunlar idarə olunan prosesdir və millətin dəyərlı adamlarını dəyərsız göstərməyə çalışırlar. Guya bunu etməklə dəyər qazanırlar, əksinə, özləri öz kınları içərisində boğulub gedirlər".

Əməkdar jurnalist, şair

Qulu Ağsəsin məsələyə münasibəti belə oldu: "Nə Ramiz Rövşən Nəcib Fazıl Kısakürəkdən, nə də o, Ramiz Rövşəndən götürüb. Fikrimcə, ortada bir yanlışlıq var.

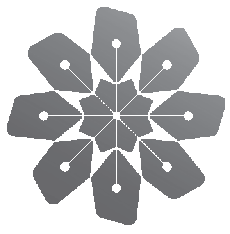
Yeni çox mümkündür ki, Ramiz Rövşenin şeiri türkcəyə tərcümə olunub və yanlış olaraq Nəcib Fazıl Kısakürek adından paylaşılib. Amma anlaşılan deyil ki, bu məsələ niyə belə böyük ajiotaj yaradıb.

Məsələn, mənim “Ağdam” şeirimə Rəşad Məcid səsləndirib və “Tik-tok” sosial şəbəkəsində şeirin müəllifi Rəşad Məcid kimi qeyd olunur və yaxud aparıcı Günay Yermalqızının adından gedir. Yəni bu cür şeylər olur.

Türkiyədə Ramiz Rövşəni və digər görkəmli şairlərimizi o qədər də tanımırırlar. Əsas tanıdqları Bəxtiyar Vahabzadə və Şəhriyardır. İndi də adamlar yaxşı nə varsa onun adına çıxarırlar, bu da ona qarşı olan böyük sevgilərindən irəli gəlir. Ramiz Rövşən ondan heç nə götürməyib, bu mümkün də deyil, eləcə də Nəcib Fazıl Kısakürək Ramiz Rövşəndən heç nə götürməyib. Sadəcə, Nəcib Fazıl Kısakürəy sevdələrinin bu misra xoşlarına gəlib və onun adından paylaşmış".

“Azərbaycan plagiat şairi varmı” sualımıza Qulu Ağsəs bu cür cavab verdi: “Əlbəttə ki, bu olub, indi də var və ölkəmizdə bunu tənzimləyən heç bir qurum yoxdur. Ona görə də biz heç kəsə sən oğrusan deyib, günahlandırma bilmərik. Şəxsən mən öz yazımın 50 dəfə əks sədasını, misralarımın oxşarını görmüşəm. Sadəcə mən başqa kimi gedib onu əqli mülkiyyətim kimi qeydiyyatdan keçirməmişəm”.

❑ **Xalidə GƏRAY,**
"Yeni Müsavat"

**Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi**

Azad sahibkarlığın və liberal iqtisadiyyatın təşviqi

Azərbaycan Mərkəzi Bankı iyulun 28-də "Azərbaycan Respublikasının rezidentlərinin xarici valyutada, habelə qeyri-rezidentlərin milli və xarici valyutada əməliyyatlarının aparılması Qaydaları"nda dəyişikliklər edib və onlar avqustun 9-dan qüvvəyə minib.

Dəyişikliyə görə, Azərbaycan ərazisində emissiya olunmuş (Azərbaycan bankları tərəfindən buraxılmış) ödəniş kartları vasitəsilə rezident fiziki şəxslər (Azərbaycan vətəndaşları) tərəfindən ölkə hüdudlarından kənarda təqvim ayı ərzində 10000 (on min) ABŞ dolları ekvivalentində məbləğdə pul vəsaitini nağdlaşdırmaqla bilirlər.

Qaydaların 4-cü maddəsinə bununla bağlı 4.5-ci, 4.6-cı və 4.7-ci bəndlər əlavə edilib:

"4.5. Dövlət-özəl tərəfdaşlığı haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 31.1-ci maddəsinə müvafiq olaraq özəl tərəfdaş dövlət-özəl tərəfdaşlığı layihəsinin maliyyələşdirilməsi üçün qeyri-rezident banklardan aldığı kreditlər üzrə öhdəliklərini yerinə yetirmək məqsədilə həmin öhdəliklərin yerinə yetirilməsi üçün tələb olunan həddə xarici valyuta vəsaitini və Azərbaycan Respublikasında əldə etdiyi gəliri qeyri-rezident banklarda açdığı bank hesablarına köçürmək hüququna malikdir. Belə əməliyyatlar müvafiq təsdiqedic sənədlər əsasında həyata keçirilir.

4.6. Rezident fiziki şəxslər Azərbaycan Respublikasının hüdudlarından kənarda Azərbaycan Respublikasının ərazisində emissiya olunmuş ödəniş kartları vasitəsilə təqvim ayı ərzində cəmi 10000 (on min) ABŞ dolları ekvivalentində məbləğdə pul vəsaitini nağdlaşdırmaqla bilirlər.

4.7. Qanunla təsdiq olunmuş hasilatın pay bölgüsü haqqında, əsas boru kəməri haqqında və digər bu qəbildən olan saziş və ya qanunlarda, o cümlədən neft və qaz haqqında, ixrac məqsədli neft-qaz fəaliyyəti haqqında qanunlarda, həmçinin Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrdə valyuta əməliyyatlarının aparılmasına dair bu Qaydalarda nəzərdə tutulandan fərqli müddəalar müəyyən edildikdə, həmin sazişlərin, qanunların və beynəlxalq müqavilələrin müddəaları tətbiq edilir".

Həmçinin Qaydaların 4.3.8.3-cü yarımbəndinə də dəyişiklik edilib. Belə ki, əvvəlki redaksiyada şəxsi məqsədlər üçün köçürmələr üzrə "rezident və qeyri-rezident fiziki şəxsin bir əməliyyat günü ərzində 1000 (bir min) ABŞ dolları ekvivalentində, təqvim ayı ərzində isə cəmi 10000 (on min) ABŞ dolları ekvivalentində məbləğdə limit müəyyən edilmişdi. Dəyişikliyə, günlük limit ləğv olunub, aylıq 20000 (yirmi min) ABŞ dolları ekvivalenti limiti tətbiq edilib.

Iqtisadçı-alim, Milli Məclisin İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin üzvü Vüqar Bayramovun sözlərinə görə, plastik kartlar ilə xaricə gedənlərin artıq yeni dəyişikliklərə diqqət etməsi lazımdır: "Mərkəzi Bank "Azərbaycan Respublikasının rezidentlərinin xarici valyutada, habelə qeyri-rezidentlərin milli və xarici valyutada əməliyyatlarının aparılması Qaydaları"na dəyişiklik edib. Avqustun 9-dan qüvvəyə minmiş yeni qaydalara əsasən, Azərbaycanda emissiya olunmuş ödəniş kartları vasitəsilə rezident fiziki şəxslər tərəfindən ölkə hüdudlarından kənarda təqvim ayı ərzində 10 min dollar ekvivalentində məbləğdə pul vəsaitinin nağdlaşdırılması mümkün olacaqdır.

Yeni Azərbaycan bankından alınmış kart sahibi xaricdə olan zaman ay ərzində 10 min dollardan artıq məbləği nağdlaşdırmaqla biləcəkdir. Bu, ölkə hüdudlarından kənarda kartlardan vəsaitin nağdlaşdırılması ilə bağlı

İqtisadiyyat

YENİ ÜSAVAT
N 140 (8276) 12 avqust 2023

Mərkəzi Bankın yeni qaydaları: vətəndaşlar bunları bilməlidir

Qeyd edək ki, Mərkəzi Bank dəyişiklikləri ölkədə çirkli pulların yuyulmasına qarşı mübarizənin tərkib hissəsi kimi dəyərləndirir.

Lakin iqtisadçı-ekspert Natiq Cəfərlinin fikrincə, dəyişiklik müəyyən qrup üçün təsirsiz olacaqdır: "Məmurlar, onlara bağlı iş adamları istənilən həcmdə vəsaiti ölkədən çıxatmağın yollarını yaxşı bilirlər, bu addımlar onlara təsir etməyəcək. Adi vətəndaşlar üçün isə problemlər yarana bilər - məsələn, kimsə özünə 21 min dollar və daha baha məşin almaq, dəyərini ödəmək üçün nə etsin?! Və ya kimsə Bakıda evini satır, Türkiyədən ev almaq istəyir, dövlət nə haqla ona deyir ki, yox, sən ayda 20 min dollardan artıq pul köçürə bilməzsən - axı pul vətəndaşındır, özəl mülkiyyətini satıb özünə ev-obyekt almaq istəyir, o zaman dövlət niyə buna mane olur ki?!"

Bütün bu mənasız məhdudiyyətlər ləğv edilməlidir, yəgəne meyar illik gəlir deklarasiyası olmalıdır, leqal pulun varsa nə qədər istəsən, hara istəsən köçürə bilərsən. Bu qadağalar tam tərsi, qeyri-leqal, "qara" pul köçürmələrinin həcmi artırır, korrupsiyanı təşviq edən amilə çevrilir - bundan başqa vətəndaşın Konstitusiyası ilə təsbit olunan özəl mülkiyyət və ona sərəncam vermə hüququ pozur..."

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Dünya SAKİT

Enerji bazarında yeni düzən formalaşır: Azərbaycanın etməli olduğu Elman Sadıqov: "Təkcə rəqəmlər üzərindən təhlil düzgün nəticələr verməz..."

ABŞ-da inflyasiyanın sürətlənməsinə dair məlumat neft bazarında qiymətlərin düşməsinə səbəb olub.

Musavat.com xəbər verir ki, Londonun ICE birjasında "Brent" neftinin oktyabr fyuçersləri üzrə 1 barelin qiyməti 2 dollara yaxın ucuzlaşaraq 86 dollara, Nyu-Yorkun NYMEX birjasında WTI neftinin sentyabr fyuçersləri üzrə qiymət isə 82,50 dollara ticarət olunur.

Çin, Avropa İttifaqı və ABŞ-dan gələn neqativ xəbərlər fonunda neftin qiymətini yüksəldən əsas amil kimi OPEK+ ölkələrinin hasilatı azaltmaları göstərilir.

Lakin iqtisadçı-ekspert Elman Sadıqovun fikrincə, hazırda neft qiymətləri ilə bağlı əksəriyyəti çaşdıran bir məqam var: "Bir tərəfdən global iqtisadiyyatda artım templəri son 2 ayda çox aşağıdır, Çinin xüsusilə ixracında kəskin azalmalar müşahidə olunur, digər tərəfdən OPEK+ gündəlik neft hasilatını aşağı salır və əslində bazarda təklifi azaltmaqla neft

qiymətlərini yuxarıda saxlamağa çalışır. Bu mexanizm son 3 aya (iyun ayına) qədər özünü doğruldurdu.

Hazırda isə enerji bazarını tənzimləyən fərqli mexanizm qüvvədədir. Belə ki, hazırda global neft bazarında statistik göstərici və rəqəmlərin kənarlaşma faizinin ən yüksək oldu

ğu dövrlərdən birini yaşayırıq. Qlobal neft bazarının statistik göstəricilər üzərindən təhlili, əlbəttə, lazımdır, lakin kənarlaşma faktorları və səviyyəsini də nəzərə almaq daha çox vacibdir. Təkcə rəqəmlər üzərindən təhlil düzgün nəticələr verməz.

Qlobal iqtisadiyyatda zəifləmə (məsələn, Çində 2020-ci ilin

fevral (pandemiya) ayından sonra ilk dəfə iyul ayında ixracın 14.5 faiz düşərək ən yüksək azalma göstərməsi, o cümlədən Avropa Birliyində iqtisadiyyatın artım tempinin aşağı olmasının ABŞ-a təsiri və sair) neft bazarına hələ güclü təsir göstərə bilmir (əgər zəifləmə bu templerlə davam edərsə, bu təsiri il sonuna görə

bilərik, lakin bu təsirin bu il qiymətləri çökdürəcək qədər güclü olacağı ehtimalı çox azdır), əksinə, neftə olan tələb özünün il ərzində pik həddini yaşayır (turizm, uçuşların və avtomobil gəzintilərinin çox olması). OPEC+ ölkələrindən bəzilərinin, xüsusilə Rusiyanın öz öhdəliklərinə sadıq qalması, hasilatı azaltması ilə bağlı ciddi şübhələr özünü doğruldur. Rusiya rəsmiləri özləri bunu etiraf etməyə başlayırlar. İraq, Liviya, İran da neft hasilatı və ixracı ilə bağlı rəqəmlərin dəqiqliyi çox aşağıdır. Faktiki ixrac qeyd olunan artıqdır.

Bu gün dünya neft bazarında yüksək qiymətlərin əsas səbəbi pandemiya sonrası turizmin ən yüksək həddə olduğu bir dövrdə yanacaq olan yüksək tələbdır (hətta bəzi ölkələrdə, o cümlədən İran da dizəl çatışmazlığı haqqında məlumatlar var). Digər tərəfdən, alternativ enerji mənbələrinin (günəş, külək enerjisi) istehsal etdiyi elektrik sürətlə artmaqdadır. Bu artım hələlik anomal istilik səbəbindən artan enerji tələbi ilə udulur. (Kondisionerlərin çox işlədilməsi və sair soyutma faktorları nəzərdə tutulur). Elektrik və hibrid avtomobillərin də artımı elektrika olan tələbi artırır, lakin benzin və dizellə işləyən avtomobillərin sayı artsa da, bu avtomobillərin də böyük əksəriyyəti az yanacaq istifadə edir".

Ekspertin fikrincə, elektrik gələcək illərdə hər bir ölkə üçün bütün sahələri daha sıx əhatə

edəcək əsas faktora çevriləcək: "Bu halda Günəş və külək enerjisinin istilik elektrik stansiyalarını yaxın 10 ildə əvəz edə biləcəyi ehtimalı azdır. Deməli, qaz olan tələbat hələ qalacaqdır. Qeyd olunanlar düşüncəyə əsas verir ki, bu il hiss etməsək də, 2025-ci ildən etibarən dünyanın enerji bazarındakı balans və göstəricilərin, prioritetlərin dəyişikliklərini hiss etməyə başlayacağıq.

Fikrimcə, dünyanın enerji bazarındakı trend və prioritetlərin, ümumilikdə bazarın özünün dəyişməsi gözlənilən idi. Bu gün global siyasətdə (Rusiya-Ukrayna müharibəsi, Çin, Cənubi Qafqazda layihələr, Afrika, Avropa Birliyi, Türkiyə və sair) baş verənlər əslində dünyanın yeni düzənə keçidinin ayrı-ayrı hissələridir. Bu baş verən hadisələrin nəticələrinin əldə olunması və bu nəticələrin bir-birləri ilə birləşərək vahid bir formaya, düzənə çevrilməsi üçün illər tələb olunacaqdır. Bir hissəsini qeyd etməyə çalışdığım enerji məsələləri bu düzənin bir hissəsidir. Maliyyə-bank, iqtisadi transformasiyalarda yeni trendlər, yeni iqtisadi birliklər və qaydalar bu düzənin digər əsas parçalarıdır. Ölkəmizə gəlincə, neft, qaz və elektrik enerjisi ilə bağlı Azərbaycanın manevr imkanları yüksəkdir. Bəzi addımlar da atılıb. Lakin bundan sonra atılmalı addımlar və istifadə edilməli manevr imkanları qat-qat çoxdur".

□ Musavat.com

“Ukrayna Silahlı Qüvvələrinin əks-hücumunun uğur potensialı var. Ukrayna ordusunun nəyə nail ola biləcəyini yaxın bir neçə ay göstərəcək”.

“Yeni Müsavat” xəbər verir ki, bunu “Ukrinform”-a müsahibəsində ABŞ-ın ATƏT-dəki daimi nümayəndəsi Maykl Karpenter deyib.

“İnanıram ki, hər şey hələ indi başlayır. Yeni əks-hücumun necə inkişaf edəcəyini görmək üçün hələ çox vaxtımız var. Hərçənd çox çətin olacağına şübhə yoxdur”, - deyə o bildirib.

Karpenter xatırladı ki, hücum əməliyyatları müdafiə əməliyyatlarından daha çox resurs, o cümlədən insan resursları tələb edir: “Bundan əlavə, rus qoşunları cəbhə xəttində geniş əraziləri minalayıb. Ona görə də Ukrayna Silahlı Qüvvələrinin əks-hücumları çətin olacaq, amma uğur qazana bilər. İndiki mərhələdə çox proqnoz vermək istəmədim. Amma təbii ki, Ukraynanın uğur əldə etmək potensialı var. Və imkan olarsa, işlər sürətlə inkişaf edə bilər”, - ABŞ nümayəndəsi vurğulayıb.

Onun qənaətinə, Ukrayna ordusu çox yaxşı təlim keçib. Onların qətiyyətli olmasını və yüksək döyüş əhval-ruhiyyəsini mühüm üstünlük kimi göstərüb. ABŞ nümayəndəsi vurğulayıb ki, ukraynalılar öz doğma torpaqlarını azad edir, ailələrini və şəhərlərini Rusiyanın amansız təcavüzündən qoruyurlar. “Halbuki rusların belə motivasiyası yoxdur və əraziləri ələ keçirmək üçün yalnız imperalist mülahizələrdən çıxış edirlər. Fikrimcə, qətiyyət, mənəviyyət baxımından Ukrayna tərəfinin açıq üstünlüyü var”, - deyə o bildirib və ardınca deyib ki, Ukrayna bütün lazımı silahları almağa davam edərsə, döyüş meydanında nəticə göstərə bilər.

O, həmçinin əmindir ki, Ukrayna dövləti bu müharibədə qalib gələcək, çünki söhbət ukraynalıların bir millət kimi sağ qalmasından gedir.

Ağ Evin Milli Təhlükəsizlik Şurasının strateji kommunikasiya koordinatoru Con Kirbi isə deyib ki, ABŞ Ukraynaya əks-hücum etmək üçün istədiyi hər şeyi verib, lakin irəliləyiş arzu olunandan daha yavaşdır.

“Ukraynalılar başa düşür ki, vaxt onların tərəfində deyil və payızın başlanğıcı ilə manevr etmək, PUA və hava hücumundan müdafiə sistemlərindən istifadə etmək çətinləşəcək. İşlər Ukrayna Prezidenti Vladimir Zelenskinin istədiyi qədər sürətlə getməsə də, Ukrayna ordusu bir sıra irəliləyişlər əldə edir”, - Kirbi əlavə edib. Yaxın həftələrin, ayların gözləntisi nədir?

Hərbi polisin sabiq rəisi, polkovnik Rövşən Məhərrəmov

Moskvaya ŞOK: “Ukraynanın əks-hücum əməliyyatı hələ indi başlayır...”

Rövşən Məhərrəmov: “Qərb uzaqmənzilli raketləri verəndən, F-16-lar gələndən sonra...”

mov hesab edir ki, Ukrayna tez bir zamanda əməliyyatlarını uğurla başa çatdırmalıdır: “Artıq iki ilə yaxındır ki, müharibə gedir. Rusiyanın xüsusi əməliyyat adı altında keçirdiyi bu əməliyyat iflasa uğrayıb. Bilirsiniz ki, Ukrayna sovetlər dönməndən qalan, arsena- lında olan bütün silahları başqa dövlətlərə satmışdı, ordu- su da iflic vəziyyətə düşmüşdü. Ruslar birinci Krımı, Don- basın bir hissəsini işğal etdik- dən sonra Amerika başda ol- maqla NATO dövlətləri Uk- rayna ordusunun döyüş qabi- liyyətinin artırılması ilə məş- gül oldular. Müəyyən naili- yətlər də əldə etdilər. Ukra- yna ordusu müasir silahlarla təmin edildi. Hər halda ordu- da artıq nizam-intizam yara- nıb. Ukrayna artıq başa düş- müşdü ki, Rusiya ilə mühari- bəyə hazırlaşmaq lazımdır.

Bu hazırlıq prosesi də Qərb dövlətləri, Amerika tərə- findən uğurla aparılırdı. Hansı ki, bu gün döyüş meydanında Ukraynanın on minlərlə hərbi qulluqçusu Rusiyaya müqavi- mət göstərir. Bilirsiniz ki, mü- haribənin ilk günündə ruslar Kiyevin ətrafına kimi gəlib çat- mışdılar. Ukrayna xalqı dö- yüşkən olduğu üçün onların bir hissəsini məhv etdi, ərazi- lərinin xeyli hissəsini geri qay- tardı. Baxmut istiqamətində Rusiya böyük qüvvə itirdi, yüz mindən çox qüvvəsi sıradan çıxdı. Bu da Ukrayna ordu- sunun döyüş qabiliyyətindən xəbər verirdi.

Bildiyiniz kimi, Amerika- da, Polşada, Böyük Britani- yada Ukrayna hərbiçilərini

çox yüksək səviyyədə hazır- layırdılar. 3 döyüş korpusu hazırlanıb. Bu korpuslar tam döyüş qabiliyyəti olan kor- puslardır. İndiyədək o kor- pusdan çox az miqdarda hü- cum əməliyyatlarından istifa- də ediblər. Hücum əməliyyatı çox çətin olur. Ruslar işğal et- dikləri ərazilərdə böyük isteh- kam işləri görüblər. Bütün əraziləri demək olar ki, mina- layıblar. Bu əraziləri azad et-mək müəyyən çətinliklər ya- radır. Bildiyiniz kimi, Amerika başda olmaqla Qərbdən alın- mış ağır texnikaların bir his- səsi döyüş başlamamış mi- nali ərazilərdə sıradan çıxdı. Bunu ruslar əllərində bayraq edərək, bəyan edirdilər ki, biz Ukrayna texnikalarını məhv etmişik. Belə təbliğatla sanki təskinlik tapırdılar.

Amma bu, belə deyildi. Çünki həmin texnikaları mi- nalar sıradan çıxarmışdı. Qərbdə hərbi yönümlü insti- tutlar araşdırmalar aparırlar. Son zamanlar Ukrayna çox böyük silahlarla təmin olunur. Fransa tərəfindən uzaqmən- zilli raketlər verilir. Fransaya dəstək olaraq, Almaniya da uzaqmənzilli raketlər verəcəyini bəyan edib. Bu raketlər- dən istifadə hesab edirəm ki, Ukrayna ordusunun hücum əməliyyatlarına daha da güc verəcək. Bundan əlavə, F-16 məsələsi də gündəmdədir. Ukrayna pilotlarını bu dəqiqə F-16-lar üzərində hazırlayırlar. Bunlar gəldikdən sonra Ukrayna ordusu hücumlarını daha da gücləndirəcək. Mi- nalanmış ərazilər nə qədər tez təmizlənsə, bir o qədər

hücum əməliyyatı sürətli olar.

Bir məsələni də unutmayaq ki, indiyə qədər bu forma- da dəstək olmadan Ukrayna ərazilərinin bir hissəsini azad edib. Azad etmə prosesi da- vam edir. Güman edirəm ki, Qərbin, Amerikanın və NATO dövlətlərinin uzunmənşilli ra- ketləri veriləndən sonra Uk- rayna ordusunun uğurları da- ha da artacaq. Ukrayna tərəfi qısa qədər prosesi başa çat- dırmalıdır. Çünki qışda hü- cumlar çətin olur. Hər şey şə- raitdən asılıdır. İndi hücumları həyata keçirmək üçün əlveriş- li vaxtdır. Bunu Ukraynanın hərbi siyasi rəhbərliyi çox gö- zəl bilir ki, bunları qısa müd- dətdə həyata keçirməlidir”.

Hərbi ekspert qismən də olsa, Ukraynanın hava hücu- munda müdafiə sisteminin gücləndirildiyini də qeyd etdi: “Pilotsuz uçuş aparatlarını ar- tıq Ukraynanın hava hücu- munda müdafiə sistemləri məhv edir. Amma bu kifayət deyil. Bu silahlar da artırılma- lıdır. Ona görə ki, hücum müddətində ruslar uzunmən- zilli raketlərlə qoşunların arxa tərəfini vuracaq. Qoşunların cəmləşdiyi yeri vurmaq o de- məkdir ki, qarşıdan gələn yardımın qarşısını alacaq, yəni qoşunların hərəkətinin qarşısını alacaq. Bu da bir taktiki addımdır. Bütün dünya ordusunda bu belədir. Həm- çinin ruslar da o istiqamətdə öz işlərini görəcəklər. Ən əsası isə, Ukrayna ordusu- nun Qərbdə hazırlanan üç korpusu döyüşə girməli, dö- yüş əməliyyatını həyata ke- çirməlidir. Bildiyiniz kimi,

Amerikanın dəniz piyadaları Ukraynanın dəniz piyadaları- nı hazırlayıb. Bunlardan bü- tün çayların, hovuzların dəf edilməsində istifadə edilə- cək. Bu barədə ABŞ tərəfin- dən açıqlama olub. Bu qo- şunlardan daha çox Krım, Donbas və Luqansk istiqə- mətində istifadə olunacaq.

Hazırda bundan tam şəkil- də istifadə etmirlər. Biz görü- rük ki, indiyə qədər Ukrayna

ordusu kiçik qruplarla hücum edir və müəyyən uğurlar əldə edirlər. Buna səbəb də mina- lanmış ərazilərdir. Son zaman- lar Rusiyanın bir sıra infrastrukturlarının vurulması kimi hallar daha da artacaq. Artıq Rusiyanın mərkəzi şə- hərlərində də partlayış səsleri eşidəcəyik. Krım körpüsü indi- yə qədər iki dəfə partladılıb və uğurlar əldə olunub. Belə strateji yerlərin vurulmasını uzaq- mənzilli raketlər və PUA-lar vasitəsilə davam etdirəcəklər. Ukraynanın hava hücumun- dan müdafiə sistemləri o qə- dər artırılmalıdır ki, Rusiyanın uzaqmənzilli raketlərini məhv edə bilsinlər. Kirbinin gözlənti dediyi hesab edirəm ki, həmin uzaqmənzilli raketlərdir. PUA-ları da nəzərdə tuturam. Onların olması çox vacibdir”.

□ **Cavansir ABBASLI,**
“Yeni Müsavat”

Brayzadan mühüm açıqlama: “Əgər Paşinyan fiziki aradan götürülməsə...”

“Ermənistanın “Laçın” sərhəd-buraxılış məntəqəsindəki təxribatları İkinci Qarabağ müharibəsindəki məğlubiyyət faktının bu ölkənin siyasi dairələrində qəbul edilməməsi ilə bağlıdır”.

Bunu “Report”-a açıqlamasında beynəlxalq ekspert, Ceymstaun Fondunun İdarə Heyətinin üzvü, ABŞ-nin Azər- baycandakı keçmiş səfiri Metyu Brayza deyib.

O, Laçın yolu ətrafındakı vəziyyətin onu qətiyyənlə narahat etmədiyini bildirərək bunun səbəbini izah edib: “Aydındır ki, Ermənistan Qarabağın statusu məsələsini yenidən gündə- mə gətirmək məqsədi güdür. Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan Azərbaycanın, o cümlədən Qarabağın ərazi bütövlüyünü tanısa da, Ermənistan siyasi dairələrində və hakimiyyə- tində hələ də bu faktı və İkinci Qarabağ müharibəsindəki məğlubiyyəti tanımaq istəməyənlər var. Ona görə də Laçın yolu vasitəsilə “humanitar yardım” daşımaq kimi təxribat xarakterli addımlar atır. Ancaq bildirməliyəm ki, Ermənistan tərəfinin realılıqla üzləşməkdən başqa çıxış yolu yoxdur”.

M.Brayza qeyd edib ki, Azərbaycanın mövqeyi kifayət qədər başadüşüldür: “Azərbaycan öz siyasi və qanuni hü- quqlarından istifadə edir və Ağdam yolu ilə humanitar yardı- mın həyata keçirilməsi kimi bir təklif irəli sürür. Ermənistan Azərbaycanla ciddi şəkildə savaşımaq bacarığına sahib or- duya malik deyil. Rusiya, Türkiyə, Avropa İttifaqı, ABŞ, bir sözlə, regiondakı aktorların heç biri Ermənistanla Azər- baycan arasında yeni bir müharibənin olmasını istəməz. Hesab edirəm ki, Paşinyan vəzifəsindən uzaqlaşdırılmaq üçün fizi- ki hücumla məruz qalmasa, biz gələcək həftələrdə və ya ay- larda sülh sazişinin imzalandığını görəcəyik. Düşünürəm ki, ölkələr arasında sülh məsələsində vasitəçilik prosesin inki- şafına kömək edəcək. Hazırda əsas olan sülh müqaviləsi məsələsində irəliləyişdir, onun imzalanma ehtimalı nə qə- dər yüksək olarsa, prosesi ləngitmək və bunun qarşısını al- maq istəyənlər də bir o qədər çox olar”, - deyə sabiq səfir əlavə edib.

Azərbaycanda qızmar yay nəhayət, öz üzünü göstərdi. Neçə gündür ölkə ərazisində havalarda əsl yay mövsümünə xas, isti və bürkülü keçir. Kəskin istilər bir-birini əvəz edir. Artıq Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi isti hava şəraiti ilə bağlı əhaliyə müraciət edib.

Nazirliyin Milli Hidrometeorologiya Xidmətinin Hidrometeoroloji Proqnozlar Bürosunun direktoru Gülşad Məmmədova deyib ki, ölkə ərazisində isti hava şəraiti avqust ayının ortalarına qədər davam edəcək. O bildirib ki, havanın maksimal temperaturunun Bakıda və Abşeron yarmadasında 35-40 dərəcə, bəzi yerlərdə isə 41-42 dərəcə olacağı gözlənilir: "Bölgələrdə 37-41 dərəcə, Naxçıvan Muxtar Respublikası və aran rayonlarının bəzi yerlərində 42-44 dərəcə, dağlıq rayonlarda isə 29-34 dərəcə isti olacaq".

Qurum rəsmisi həmçinin bildirib ki, durğun və rütubətli hava şəraiti günün bəzi saatlarında bürkü yarada bilər ki, bu da əhali üçün əlverişsiz sayılır.

Qeyd edək ki, insan bədənini üçün normal temperatur 36-37 dərəcə sayılır. Artıq temperatur 40 dərəcəyə qalxdıqda dəridə genişlənmə baş verir ki, bunun da nəticəsində buxarlanma yaranır, beləyində termoregulyasiyasının pozulması yaranır. Orqanizm artıq bu prosesi tənzimləyə bilmədiyi üçün qan dövranı pisləşir, günvurma riski yaranır. Günvurmaya bütün insanlar məruz qala bilər, lakin risk qrupu əsasən 5 yaşdan kiçik uşaqlar və 65 yaşdan böyük insanlar, şəkərli diabet, arterial hipertenziya kimi xroniki xəstəliyi olan şəxslər və açıq havada günəş altında işləyən şəxslərdir.

Günvurmanın əlamətləri hansılardır?

Mütəxəssislər bildirir ki, günvurmanın əsas əlamətləri kimi kəskin baş ağrısı, başgicəllənmə, halsızlıq, ümumi zəiflik, ürəkbulanma, qusma, bədən temperaturunun 40 dərəcədən çox yüksəlməsi, dərinin qızarması və quruması, nəbz tezleşməsi, ürək ritminin pozulması, tezleşmiş və səthi tənəffüs, qulaqlarda küy, ağır hallarda qıcolma və huşun pozulmalarıdır.

Qızmar yayda risk qrupunda olanlar bu yazını oxusun

Adil Qeybullayev: "Günvurma və istivurmanı bir-birindən ayırmaq lazımdır"

Günvurmanın əsasən 3 növü olur - yüngül, orta və ağır dərəcəli günvurma. Yüngül günvurmada ürəkbulanma, göz bəbəklərinin genişlənməsi, tənəffüsəlik, nəbz dölünməsinin sürətlənməsi, baş ağrıları ilə müşahidə edilir. Orta dərəcə günvurmada kəskin baş ağrıları, qaytarma-qusma, qulağın batması, son dərəcə halsızlıq, bədənə temperaturun artması, huş itirmə halları ilə müşahidə olunur. Ağır forma hətta ölümə nəticələnə bilər. Kəskin halsızlıq, temperaturun 40 dərəcədən yuxarı qalması, nəcis və sidiyin qeyri-iradi şəkildə xaric olunması, qarabasmaların gözə görünməsi, koma ilə müşahidə olunur.

Bəs günvurmaya məruz qalmamaq üçün nə etmək lazımdır?

Tibb elmləri doktoru, professor Adil Qeybullayev deyib ki, bu xəstəlikdən qaçmaq üçün əsasən istivurmanı günvurmaya ayırmaq lazımdır.

"Öncə günvurma və istivurma hadisələrini bir-birindən ayırmaq lazımdır. Belə ki, günvurma günəş şüalarının birbaşa düşməsi zamanı ultrabənövşəyi şüaların orqanizmə təsirindən yaranır. İstivurma isə orqanizmin istilik tənzimləmə mexanizminin pozulması nəticəsində bədən temperaturunun yüksəlməsi və ona bağlı olan patoloji dəyişikliklər deməkdir.

Ümumiyyətlə, bu cür isti havalarda məqsədə uyğundur, saat 12:00-16:00 arası çimərliyə gedilməsin. Çünki həmin vaxt ultrabənövşəyi şüaların düşdüyü təhlükəli vaxtdır. Günvurma hadisələri məhz bu saatlarda daha çox baş verir. İnsanlar çimərliklərdə bəzən günəş şüaları altında uzanırlar ki, bunun özü günvurma ilə yanaşı olaraq günəş yanığına gətirib çıxara bilər və bu xəstəlik üçün çox təhlükəlidir.

İstivurma, günvurma zamanı ilkin əlamətləri bunlardır - insanı soyuq tər basır, təzyiq düşür, bayımlar baş verir. Bu zaman dərhal həmin şəxs həmin yerdən sərin bir yerə köçürülməlidir. Bu, ilk yardımın ilk addımıdır. Daha sonra onun alına soyuq dəsmal qoyulmalı, bədənini soyuq su ilə silinməli və həkim çağırılmalıdır. Həkimə qədər bu ilk yardım vacibdir. Hesab edirəm ki, vacib olmadıqda saat 12:00-16:00 arası bayıra çıxmaqdan çəkinmək lazımdır. Çıxdıqda isə gün kepkələrindən istifadə etmək lazımdır ki, başa birbaşa gün dəyməsin. Həmçinin qadınlar şlyapalardan, digər qoruyucu vasitələrdən, gün eynəklərindən istifadə edə bilərlər. Yeni mümkün qədər günəş şüalarından qorunmaq lazımdır. Amma günəş şüalarından qaçmaq da olmaz ki, bunu da nəzərdə saxlamaq lazımdır".

Qidalara gəldikdə isə mütəxəssislər daha çox maye qəbul olunması tövsiyə edir. Lakin maye qəbul edərkən qazlı, energetik içkilərdən uzaq durmalı, daha çox adi su və ya meyvə şirələrindən istifadə etmək lazımdır.

✎ **Xalidə GƏRAY,**
"Yeni Müsavat"

Sumqayıtda ŞOK: nənə 2 yaşlı nəvəsinə işgəncə verdi

Sumqayıtda baxımsız şəraitdə saxlanılan 2 yaşlı qız sığınacağa yerləşdirilib. Musavat.com xəbər verir ki, bu barədə Daxili İşlər Nazirliyinin (DİN) Mətbuat Xidmətinin əməkdaşı polis mayoru Anar Qafarov bildirib.

O qeyd edib ki, sosial şəbəkələrdə Sumqayıt şəhərində azyaşlının qeyri-insani rəftara məruz qalması ilə bağlı yayılan informasiyalar DİN tərəfindən nəzarətə götürülüb: "Belə ki, Sumqayıt şəhəri ərazisində yaşayan Abdullayeva Üliyyə Rəsul qızının himayəsində olan 2 yaşlı uşağı baxımsız şəraitdə saxlaması barədə Sumqayıt Şəhər Polis İdarəsinə məlumat daxil olub. Məlumat əsasında polis əməkdaşları həmin ünvanda Üliyyə Abdullayevanın himayəsində olan 3 azyaşlıdan biri - 2021-ci il təvəllüdlünün bədənində müxtəlif xəsarətlər aşkar ediblər. Azyaşlı himayəsində olan nənəsi ilə birlikdə Təcili Tibbi Yardım Şöbəsinə gətirilib. İlk müayinə zamanı azyaşlının fiziki və psixoloji cəhətdən öz yaşadılardan geri qalması və sağ qulağında xəsarətlər aşkar edilib. Azyaşlı tibbi yardım göstərilməsi və müvəqqəti olaraq qalması üçün polis əməkdaşları tərəfindən sığınacağa yerləşdirilib. Hazırda faktla bağlı Sumqayıt Şəhər Polis İdarəsinin Təhqiqat Şöbəsinə araşdırma aparılır. Müvafiq ekspertizalar təyin edilib".

Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin mətbuat katibi Teymur Mərdanoğlu bildirib ki, məsələ nəzarətə götürülüb: "Artıq aidiyyəti qurumlar məlumatlandırılıblar, lazımi addımlar atılacaq".

Əmək və Əhəlinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin tabeliyində Sosial Xidmətlər Agentliyinin İctimaiyyətlə Əlaqələr Şöbəsinin müdiri Murad Həşimov qeyd edib ki, məsələ ilə bağlı araşdırma aparıldıqdan sonra məlumat verəcək.

Bacısını öldürən qardaş cinayət məsuliyyətindən AZAD EDİLDİ

Ağcabədidə 1 il əvvəl bacısını qətlə yetirən 27 yaşlı Bayram Xudaverdiyevin cinayət məsuliyyətindən azad olunması sosial şəbəkədə müzakirə mövzuna çevrilib.

"Qafqazinfo"-nun məlumatına görə, həmin cinayət işi üzrə iki ay əvvəl Lənkəran Ağır Cinayətlər Məhkəməsinə hökm elan olunub.

Məhkəmə belə qənaətə gəlib ki, təqsirləndirilən şəxs cinayət törədən vaxt anlaşıq vəziyyətdə olub, hazırda da psixi durumu onunla hər hansı istintaq aparılmasına imkan vermir.

Hökmə əsasən, B.Xudaverdiyev cinayət məsuliyyətindən azad edilib. Qeyd edilib ki, təqsirləndirilən şəxsə tibbi xarakterli məcburi tədbirlər tətbiq olunmalı, məcburi psixiatriya xəstəxanasına yerləşdirilməlidir.

Hökm apellyasiya məhkəməsinə qanuni qüvvəyə minənədək həbs qətimkan tədbiri dəyişdirilə bilər.

Qeyd edək ki, Cinayət Məcəlləsində göstərilir ki, şəxs cinayəti anlaşıq vəziyyətdə törətdikdə və subyekti olmaması səbəbindən əməlinə cinayət tərkibi aşkarlanmadıqda, həmçinin cinayəti anlaşıq vəziyyətdə törətdikdə, lakin sonradan psixi və ya digər xəstəliyə tutulduqda cinayət məsuliyyətindən azad olunur.

Xatırladaq ki, Bayram Xudaverdiyev ibtidai istintaq zamanı ifadə verib. O, bacısının hərəkətlərinə qəzəbləndiyini, bir anlıq özündən çıxaraq onu öldürdüyünü deyib. İfadəsi zamanı məlum olub ki, onun ağır xəstəlikdən əziyyət çəkən ikinci bacısı 5 il əvvəl özünü asıb.

MUSAVAT

Son səhifə

N 140 (8276) 12 avqust 2023

A
V
Q
U
S
T

Baş bu səbəbdən çox tərləyir

Lazım olan vitamin və minerallara malik olmayan bədəndə dis-funksiya baş verir və bunun nəticəsində bir çox fəsadlara rast gəlinir. D vitamini də məhz bu vitaminlərdən biridir. Bu vitamin bədəndəki kalsium və fosfat səviyyələrini tənzimləmək üçün lazım olan önəmli vitamin hesab olunur. Həmçinin dişlərin sağlamlığı, sümüklərin və əzələlərin qorunmasına kömək edən bu vitaminin bədəndə əksikliyi zamanı bir çox problemlər baş qaldırır. Hətta bu vitaminin ciddi çatışmazlığı nəticədə uşaqlarda deformasiyaya və yetkinlərdə osteomali-siya kimi tanınan ağrılı sümük vəziyyətinə səbəb ola bilər.

Milli.Az medicina.az-a istinadən xəbər verir ki, həkim-terapevt İrina Andreeva D vitamini çatışmazlığının simptomları haqqında danışmış.

O bildirib ki, baş nahiyyəsinin tərləməsi orqanizminizin daha çox D vitamininə ehtiyacı olmasına işarədir. Sinir-əzələ qıcıqlanması və tərləməsinin həddindən artıq tərləməyə səbəbindən D vitamini çatışmazlığının ümumi erkən simptomu kimi təsvir olunur. D vitamini çatışmazlığının digər ümumi əlamətlərinə aşağıdakılar daxildir:

Zəif əzələlər
Çəki artımı
Yorğunluq
Zəif sümüklər və oynaq

Əlavə olaraq o qeyd edib ki, xüsusilə 50 yaşdan sonra insanlar ən az iki həftə vitamin çatışmazlığı ilə üzləşirlər. Məhz bu səbəbdən bədənin vitamin tələbatını öyrənməli və bu məsələyə daha həssas yanaşılmalıdır.

Türkiyədə 110 yaşlı qadın əməliyyat olundu

Türkiyədə 110 yaşlı qadın əməliyyat olunduqdan sonra sağalıb. Hadisə ölkənin Siirt vilayətində baş verib. Məlumatla görə, Hanife Baykara keçən həftə qasıq nahiyyəsində ağrı şikayəti ilə Siirt Təhsil və Araşdırma Xəstəxanasına müraciət edib. Lazımi müayinələrdən keçən qadın əməliyyat edilib.

Həkimlər uğurlu əməliyyatdan sonra Baykaranın sağlığını yaxşı olduğunu qeyd olunub.

80 yaşlı Olimpiada iştirakçısı 18 il əvvəl aldığı biletlə kosmosa uçdu

“Virgin Galactic”in “Unity” kosmik gəmisi kommersiya heyəti ilə suborbital uçuşu uğurla başa vuraraq Nyu-Meksikoda yerə enib. Aparat “Eve” təyyarəsinin köməyi ilə havaya qalxıb. Təxminən 15 km hündürlükdə kosmik gəmi daşıyıcıdan ayrılıb və öz reaktiv mühərrikindən istifadə edərək 88 km-dən çox hündürlüyə çatıb.

ABŞ Hərbi Hava Qüvvələrinin təsnifatına görə, kosmosun sərhədi təxminən 80,45 km sayılır. Halbuki Beynəlxalq Aviasiya Federasiyasının təsnifatına görə, kosmos 100 km-dən də yüksəklikdə olan Karman xəttindən başlayır. Bildirilir ki, gəminin heyəti bir neçə dəqiqə çəkisizlik vəziyyətində olub. Bundan sonra “Unity” enməyə başlayıb. Aparat Nyu-Meksikoda Amerika Kosmik Limanının uçuş-enmə zolağına düşüb. Ümumilikdə uçuş 16 dəqiqə davam edib.

Budəfəki kosmik heyətə 1972-ci il Olimpiadasının iştirakçısı 80 yaşlı Con Qudvin və “Space for Humanity” qeyri-kommersiya təşkilatı tərəfindən keçirilən lotereyanın qalibi olan Karib adalarının sakini Keyşa Şahaff və qızı Anasteyşa Mayers daxil olub. Onları “Virgin Galactic”in astronaut təlimatçısı Bet Moses müşayiət edib.

Bununla yanaşı, “Unity”ni idarə edən iki pilot da heyətə qatılıb. Maraqlıdır ki, Qudvin kosmik gəmi səyahəti üçün bileti 18 il əvvəl, təxminən 200 min dollara alıb. Hazırda biletin qiyməti 450 min dollardır.

Küçələrdə qaçan dəvəquşu sakinləri qorxutdu

Rusiyanın Leningrad vilayətinin Sertolovo şəhərində küçələrdə qaçan dəvəquşu sakinləri olduqca qorxudub.

Məlum olub ki, o, sahibəsi olan sirk məşqçisinin evinin yaxınlığında baş verən yanğından təşvişə düşüb və qaçmış.

Evdə saxlanılan “Styopa” adlı dəvəquşu məşqçi Larisa Laynerlə birlikdə yaşayır və heç vaxt qaçmağa cəhd etməyib. Lakin qonşu evdə baş verən yanğın onu qorxudub və quş bacardığı qədər sürətlə baş alıb qaçmağa başlayıb.

Yoldan təsadüfən keçən sakinlərdən biri isə arxasına baxıb dəvəquşunu gördükdə təəccüblənib və həyəcanlanaraq o da quşdan qaçmağa başlayıb.

Xoşbəxtlikdən “Styopa”-nı tapmaq mümkün olub. Quşun sahibəsi və yerli sakinlər meşə və bataqlıqlar boyu onun arxasına qaçdılar. Larisa Layner quşun derisinin bir az qopduğunu bildirib.

Bunları bilirsinizmi?

- * Hər bir insan orta hesabla 290 min dəfə güldür.
- * Hər bir insan ömrü boyunca 25 il yatır.
- * Marafon qaçışı yarışlarında zəncilərin daha çox uğur qazanmasının səbəbi ayaqlarında ağ dərililərdən fərqli olaraq 2 ədəd artıq vələrin olmasıdır.
- * Hər bir insan ömrü boyunca təxminən 2 milyon dəfə biri-birinə söz verirlər.
- * İşləyən insanlar təqribən 5 ilini oturmaqla keçirirlər.
- * Hər bir insan yemək bişirmək üçün 2.5 ilini, yemək üçün isə 3,5 ilini sərf edir.
- * Qadınlar 17 ilini yalnız artıq çəkiddən xilas olmaq üçün xərcləyirlər.
- * Qadınlar 8 ilini alış-verişə, 1,5 ilini isə qadın salonunda keçirir.
- * İnsan 1 ilini ev təmizliyinə sərf edir.
- * İnsan ömrünün 10 ilini işləməklə keçirir (20-65 yaş arası həftədə 40 saat işləyənlər).
- * İnsan ömrünün 90 faizini qapalı mühitdə keçirir.
- * İnsan ömrü boyunca 9 il televiziyaya seyr edir. 2 il isə sadəcə reklamları izləyir.
- * Hər bir insan ildə 2 min yuxu görür.
- * Hər bir insan təxminən 4,5 il avtomobil idarə edir və bu insanlar ilin 3 ayını yollarada keçirir.
- * Parisin küçələrini bəzəyən şabalıd ağacları Fransaya Türkiyədən gətirilmişdir.
- * İnsan 1,5 ilini hamamda keçirir.
- * “Bugatti Veyron” avtomobili ən yüksək (420 km) sürətlə gedərsə, 13 dəqiqədən sonra təkərləri əriyər. Ancaq bu demək olar ki, mümkün deyil. Çünki 8 dəqiqə sonra benzini bitir.
- * Eskimoslarda ailəsindən məmnun olmayan uşaq istədiyi başqa bir ailə ilə birlikdə yaşaya bilər.

Moskva vilayətində evli cütlük hava şarında od tutub yandı

Moskva vilayətinin Ramenskoye şəhərində 52 yaşlı qadın və əri hava şarı ilə uçuş zamanı yanıblar. Qadın ərinə ad günündə sürpriz etmək üçün Günəşin doğuşunu hündürlikdə birlikdə qarşılamaq istəyib. Lakin ad günü faciə ilə bitib. Şar havaya qalxdığı zaman alov şlanqı qopub və nəticədə qadının üzərindəki paltar alışıb.

Ağır xəsarətlər alan qadın yanıq mərkəzinin reanimasiya şöbəsinə yerləşdirilib. Ona 1-ci, 2-ci və 3-cü dərəcəli baş, üz, boyun, əllər, sol ayaq və bud nahiyyəsinin - bədən səthinin 32% yanıqları, həmçinin yanıq şoku diaqnozu qoyulub. Kişidə isə bədən səthinin 12%-i yanmış.

İlon Mask “Twitter”in əşyalarını hərraca çıxarır

Multimilyarder İlon Mask “Twitter”ə məxsus əşyaları hərraca çıxarıb.

Məlumatla görə, ümumilikdə, satışa 584 lot təqdim olunub. Buraya qəhvə masaları, quş qəfəsləri, onlarla oturmaq, DJ konsolu, musiqi alətləri və s. daxildir.

Hərraca çıxarılan “Twitter” nişanlarından biri hələ də şirkətin San-Fransiskodakı baş ofisinə yapışdırılıb.

Hərraca həmçinin iki yağlı boya tablosu da çıxarılıb. Onlardan birincisi Ellen DeCeneresin 2014-cü il Oskar mərasimində çəkdiyi selfidir. Digəri isə ABŞ prezidenti Barak Obamanın 2012-ci ilin noyabrında yenidən seçildikdən sonra “Twitter”də paylaşdığı fotonun təsviridir.

Əşyaların satışı ilə məşğul olan “Heritage Global Partners” auksion evi lotların minimum qiymətinin 25 dollar olduğunu bildirib.

Hərrac sentyabrın 12-də başlayacaq və iki gün davam edəcək.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

“Yeni Musavat”ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnilib, “Azərbaycan” nəşriyyatında çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Sifariş: 2043

Lisensiya N: B 114
SAYI: 1.500